

Paragrafen

Paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Doel van deze paragraaf is weergeven hoe solide de positie van de gemeente is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen. Daarvoor worden weerstandsvermogen en risicobeheersing geschetst en kengetallen over de financiële weerbaarheid en wendbaarheid gepresenteerd.

Ten aanzien van de genoemde risicobeheersing merken wij het volgende op. Nadat de risico's zijn bepaald heeft zich een zogenaamde Gebeurtenis na Balansdatum voorgedaan: Het COVID-19 (Corona) virus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019 en ook niet voor onderstaande risicobepaling, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We monitoren onze risico's en die van onze partners voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Algemeen

Risicobeheersing is het geheel aan activiteiten en maatregelen voor het expliciet en systematisch omgaan met en beheersen van risico's. Een risico is een onzekere gebeurtenis met – gewenste of ongewenste – gevolgen. Deze gevolgen kunnen beleidsmatig en/of financieel zijn. Bij het weerstandsvermogen ligt de focus op de financiële gevolgen van risico's. Het geeft aan in hoeverre de gemeente in staat is om de gevolgen van risico's op te vangen zonder dat het beleid of de uitvoering ervan in gevaar komt. Het weerstandsvermogen is afhankelijk van de beschikbare versus de benodigde weerstandscapaciteit.

De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit de componenten zoals die in de volgende tabel zijn samengevat. Ultimo 2019 bedraagt de weerstandscapaciteit € 8.855.166.

Tabel weerstandscapaciteit

Omschrijving	Stand 31-12-2018	Stand 31-12-2019	Stand 31-12-2019
	rekening	begroot	rekening
Algemene Risico Reserve	€ 4.814.616	€ 3.791.040	€ 3.256.525
Reserve minimabeleid	€ 195.399	€ 240.000	€ 73.433
Reserve Sociaal Domein	€ 3.049.316	€ 1.853.137	€ 5.525.208
Reserve risico's grondbedrijf	€ 1.000.000	€ 1.000.000	€ 0

De benodigde weerstandscapaciteit is afhankelijk van de risico's die worden gelopen. Risico's worden bepaald in het kader van risicomangement. Doelen van risicomangement zijn het bevorderen van risicobewustzijn, het expliciet maken en beheersen van risico's. Dit is een continu proces gericht op:

- Het identificeren van risico's: waar lopen we welke risico's?
- Het classificeren van risico's: hoe groot is de kans, de impact en het financiële effect?
- Het treffen van beheersmaatregelen bij de grootste risico's

De aanpak voorziet erin dat twee maal per jaar een sessie plaatsvindt met inhoudelijk en financieel betrokkenen. In die sessies worden risico's benoemd en waarbij per risico de kans op optreden en de gevolgen (impact) ervan worden bepaald. Gevolgen in financiële zin – incidenteel of structureel (i/s in

de onderstaande tabel) - en voor doelstelling en imago (in de vorm van een rapportcijfer, waarbij een hoger cijfer staat voor een groter gevolg). Zo ontstaat een actueel overzicht van alle risico's, als basis voor beheersmaatregelen, gericht op het verminderen van de kans op optreden en/of op het beperken van de gevolgen.

De belangrijkste risico's zijn samengevat in de tabel Risico's en worden toegelicht. Daarmee zijn niet alle risico's benoemd. Want de gemeente zit sterk in de Twenterandse samenleving en heeft vele relaties met bijv. sportverenigingen en culturele organisaties. Het kan dan gaan om private/ maatschappelijke organisaties met een grote betekenis voor de Twenterandse samenleving. Deze kan zo groot zijn dat, wanneer zich bijv. bedrijfsvoering risico's voordoen bij die organisaties, de gemeente als vangnet kan optreden, bestuurlijk dan wel financieel, afhankelijk van bestuurlijke afweging. Deze scenario's zijn slecht op voorhand te bepalen omdat de gemeente veelal geen statutaire verantwoordelijkheid draagt. Ook zijn er risico's verbonden aan economische ontwikkelingen. Zo kan de huidige hoogconjunctuur leiden tot sterk oplopende prijzen in de bouw en tot vertraging op gewenste ontwikkelingen. Verder noemen we de klimaatverandering zoals die zich kan manifesteren in wateroverlast, droogte en/of hitte. Dit zijn evenzeer risico's.

Specifiek noemen we nog drie risico's: verzekeringen, inkoop en contractbeheer. Verzekeringen worden gezien als beheersmaatregel om gevolgen van risico's op te vangen. Al een aantal jaren zorgen toenemende schadelasten in samenhang met klimatologische veranderingen voor een negatief effect op de resultaten van verzekeraars. De komende jaren zullen de premies voor alle verzekeringen fors stijgen.

Bij inkoop bestaat de kans dat niet alle inkooptrajecten in beeld zijn dan wel dat hierbij niet de juiste procedure is gevolgd. De hieruit voortvloeiende implicaties kunnen vertragingen zijn binnen het inkooptraject, schadevergoedingen aan aanbieders/overige inschrijvers en een aanwijzing door de accountant – in het uiterste geval het onthouden van een goedkeurende accountantsverklaring. Goed contractmanagement voorkomt conflicten met aanbieders, zorgt voor heldere afspraken, brengt vooraf de risico's in beeld van deze afspraken en zorgt voor nakoming. Voor beheersing van de risico's, dat niet of niet geheel of te laat wordt nagekomen, boetes verschuldigd zijn wegens te late beëindiging, en al de zaken die van begin tot eind zien op de contractering is het van belang dat, naast een deugdelijk contractbeheer(systeem), het contractmanagement op orde is.

Tabel risico's

Tabel Risico's						
Risico's	impact				kans	vereist weerstandsvermogen
	in euro's	i/s	doel	imago		
1 Het onvoldoende realiseren van kanteling en bijsturingmaatregelen	€ 1.000.000	s	7	7	60%	€ 1.200.000
2 Huishoudelijke ondersteuning	€ 200.000	s	6	4	80%	€ 320.000
3 Open einde' regelingen	€ 1.000.000	s	7	7	50%	€ 1.000.000
4 Twentse visie op vervoer	€ 100.000	s	7	7	25%	€ 50.000
5 Optreden majeure procesfout of incident	€ 500.000	i	7	9	40%	€ 200.000
6 Samenwerkingsaspecten	€ 500.000	i	5	8	25%	€ 125.000
7 Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen	€ 500.000	s	5	5	75%	€ 750.000
8 SW bedrijven vergen extra steun	€ 1.000.000	i	4	9	20%	€ 200.000
9 Kwetsbaarheid informatiesystemen	€ 750.000	i	9	8	70%	€ 525.000
10 Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed	€ 400.000	i	5	7	35%	€ 140.000
11 Uitvoeringsprogramma evenementen-, bouw- en milieuvergunningen	€ 1.000.000	i	3	8	5%	€ 50.000
12 Bodem	€ 400.000	i	3	3	15%	€ 60.000
13 Ruimtelijke ontwikkelingen	€ 300.000	i	3	6	20%	€ 60.000
14 Niet voldoen aan BIO / AVG	€ 250.000	i	4	8	20%	€ 50.000
15 Regelgeving en BBV	€ 500.000	i	2	2	25%	€ 125.000
16 Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen	€ 500.000	i	2	8	10%	€ 50.000
17 Grondexploitaties	€ 1.600.000	i	3	6	15%	€ 240.000
Totaal						€ 5.145.000

Toelichting risico's

Toelichting risico's

1. Het onvoldoende realiseren van transformatie en bijsturingmaatregelen.

De decentralisaties in 2015, waarbij tegelijk fors op de budgetten werd gekort, betekenen voor het sociaal domein een grote uitdaging. Van de gemeente wordt verwacht dat er zorg en ondersteuning wordt georganiseerd en daarvoor zijn aanzienlijk minder middelen beschikbaar als in de jaren daarvoor, en ook na 2015 zijn er negatieve correcties geweest op onze inkomsten in het sociaal domein van rijkswege. In de aanpak waarvoor de gemeente Twenterand heeft gekozen staat nu de transformatie centraal. Het vraagt een andere manier van benaderen van en kijken naar inwoners. En een daarop – waar nodig – inspelen met een aanbod, rekening houdend met eigen kracht en de omgeving van de cliënt/ het gezin en de voorliggende voorzieningen in het maatschappelijk voorveld. Dit vraagt veel van de gemeentelijke organisatie en van de medewerkers. Niet alleen lokaal maar ook regionaal in het bereiken van de doelen.

Het risico bestaat dat de transformatie onvoldoende wordt gerealiseerd op het moment dat de personele capaciteit in kwantitatieve en/of kwalitatieve zin niet toereikend is. Ook kan dit de voor kanteling en transformatie vereiste cultuuromslag doorkruisen. Dit vormt een risico voor de doelen van de transformatie en daarmee voor de exploitatie. Ontwikkelingen in de afgelopen jaren hebben geleid tot het treffen van aanvullende maatregelen en tot het besluit om het uitgangspunt van budgettaire neutraliteit voor het Sociaal Domein los te laten. Voor de beheersing van de risico's is het van belang dat het Twents model goed functioneert, dat het voorliggend veld goed wordt benut, dat er voldoende balans is tussen uit te voeren werk en beschikbare capaciteit en dat de informatievoorziening op orde is t.b.v. monitoring en sturing.

2. Huishoudelijke ondersteuning.

Er heeft in 2017 een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden. Daarnaast is ook het nieuwe beleidskader 2018 vastgesteld. Voor de uitvoering betekende dit nieuwe beleidskader dat alle cliënten met een HO-indicatie opnieuw geïndiceerd zijn. Afgezien van het open einde risico, bestaan risico's eruit dat enerzijds het nieuwe beleid juridisch geen standhoudt in procedures en anderzijds dat nieuwe regelingen op dit terrein (zoals abonnementstarief eigen bijdrage en CAO-kosten) onvoldoende financieel worden gecompenseerd.

Vanaf 2019 worden er hogere kosten verwacht op de maatwerkvoorziening huishoudelijke ondersteuning. Dit zal enerzijds komen door een hoge indexatie in verband met diverse loonsverhogingen in de geldende CAO/contractafspraken en anderzijds doordat het abonnementstarief en vergrijzing een aanzuigende werking zal hebben op de vraag naar Wmo voorzieningen. De beheersing vraagt om aanpassing van het beleid en een gerichte monitoring van de ontwikkeling van dit risico. Inmiddels zijn hiertoe de eerste stappen gezet in regionaal verband.

3. 'Open einde' regelingen.

Binnen het sociaal domein zijn er verschillende gebieden waarbij sprake is van zogenaamde 'open einde' regelingen. Dit betekent dat in situaties waarin een aanvraag voor een voorziening niet afgewezen kan worden, de gemeente moet leveren. De hieruit voortvloeiende kosten zijn voor rekening van de gemeente ook wanneer als gevolg hiervan het beschikbare budget wordt overschreden. Onder- / overschrijdingen worden in eerste instantie door een reserve opgevangen. Dit risico speelt sterk in het sociaal domein en worden zichtbaar door oplopende tekorten. De beheersing richt zich o.a. op het voorliggend maatschappelijke veld, waar toenemend gebruik wordt gesignaleerd. Met ingang van 2019 wordt zorg geleverd op basis van het nieuwe Twentse model. Van de werking van dit model en van de financiële consequenties bestaat nog geen compleet beeld.

4. Twentse visie op vervoer.

In samenwerking met andere Twentse gemeenten is er gewerkt aan een integrale oplossing voor de huidige situatie van verschillende naast elkaar bestaande vervoersstromen. Dit heeft geleid tot een aanbesteding in 2017. De werking van de visie is afhankelijk van de ontwikkeling van het dataknooppunt. Deze ontwikkeling verloopt niet vlekkeloos, zowel in de uitvoering als in de samenwerking in de regio en met de vervoerders.

5. Optreden van een majeure procesfout of incident.

Dit risico betreft het optreden van een procesfout of incident leidend tot een grote verstoring van het proces of in de dienstverlening. Uiteraard kunnen procesfouten en incidenten altijd plaatsvinden, maar bij dit risico gaat het om een grote verstoring. Aanleiding hiervoor kan zijn: Een gebrek aan casusregie waardoor de juiste zorg niet of niet tijdig is verleend; Het onvoldoende op orde zijn van het administratieve proces met de programmatuur en het juiste gebruik daarvan; Het verlenen van andere zorg dan bedoeld of het verlenen van te dure of te langdurige zorg door rolonduidelijkheid of gebrek aan kennis bij de medewerkers.

Ten gevolge van het optreden van incidenten kan de koersvastheid onder druk komen te staan. Het bestaan van onvoldoende plaatsingsmogelijkheden voor participatie, hulp en ondersteuning dan wel onvoldoende doorstroming (bijv. vanuit crisisopvang) kan leiden tot extra kosten. Er kan een toename optreden van het aantal bezwaarschriften met gevolgen voor imago en kosten.

Van belang is dat indien wachttijden oplopen het risico toeneemt, daarom vindt monitoring van wachttijden plaats. Wachttijden in de toegang en in de rest van de keten vragen bijzondere aandacht.

6. Samenwerkingsaspecten.

In het sociaal domein wordt met veel partijen samengewerkt. Daar spelen ook risico's. Dat kan gaan over een verschil van inzicht over de kwaliteit van dienstverlening, hetgeen tot aansprakelijkheidskwesties kan leiden. Er zijn verschillende coalities in Twente hetgeen invloed heeft op slagkracht, duidelijkheid en efficiency, ook richting externe partijen. Verder kan het gebeuren dat problemen ontstaan bij partijen, bijv. liquiditeitsproblemen, waardoor afspraken niet worden nagekomen en er bijvoorbeeld niet "wordt geleverd". Ook kan het leiden tot faillissement waardoor frictiekosten kunnen ontstaan en er aanvullende maatregelen moeten worden getroffen om dienstverlening gecontinueerd te krijgen, bijvoorbeeld Early warning. Early warning betreft vroegsignalering bij problemen bij zorgaanbieders. Om problemen voor te zijn wordt er toenemend strakker aan de voorkant gescreend (barrièremodel). Het werken conform de privacywetgeving kan gevolgen hebben voor de boogde integrale werkwijze en kan integraal maatwerk beperken. De samenwerking op het gebied van inkoop kan moeizaam verlopen waardoor beoogde inkoopvoordelen niet gehaald worden.

7. Wijzigingen in wetgeving en verdeelmodellen.

Dit risico betreft de noodzaak tot aanpassingen van beleid en werkwijzen door wijzigingen in de wetgeving en/of in de verdeelmodellen c.q. omvang macrobudget. Dit staat de komende jaren naar verwachting te gebeuren. De herverdeling van de algemene uitkering wordt bekend gemaakt bij de meicirculaire 2021. Daarnaast speelt nog de verdeling van Beschermd Wonen.

8. SW-bedrijven vergen extra steun

SOWECO is een verbonden partij waarbij de gemeente jaarlijks een bijdrage betaalt als deelnemer in de gemeenschappelijke regeling. Hoger uitvallende kosten van de SOWECO dan wel risico's rond de omslag naar de maatschappelijke onderneming betekenen voor de gemeente ook hoger uitvallende kosten. Bij de SOWECO speelt dat er momenteel een onderzoek loopt met betrekking tot de gewenste toekomstige vormgeving en inrichting. Daarnaast bestaat er een relatie met LARCOM. Hoewel het hier een inkooprelatie betreft kunnen ook hier kostentegenvallers optreden.

9. Kwetsbaarheid informatiesystemen

De afhankelijkheid van de bij het Sociaal Domein gebruikte informatiesystemen is groot. Op gebied van continuïteit zijn er risico's van uitval met stagnerende dienstverlening, niet tijdige betalingen en extra inzet/ bypasses als gevolgen. Ook is de kwaliteit van het systeem een aandachtspunt. De informatie uit het systeem kan tekortschieten voor goede sturing en geeft risico's in financiële grip (tijdigheid) en de export uit het systeem heeft een omvang die tot vervolgrisico's kan leiden. De komende periode zullen nieuwe ontwikkelingen m.b.t. IT in het Sociaal Domein een rol gaan spelen. Verdere doorontwikkelingen van data(analyses) worden opgepakt, zoals ook aanbevolen door de visitatiecommissie VNG.

10. Gemeentelijk en maatschappelijk vastgoed.

Verschillende soorten risico's kunnen zich voordoen. Die zijn gerelateerd aan:

- De staat van onderhoud;
- De bouwkundige staat;
- De exploitatie van gebouwen;
- De leegstand van gebouwen.

Bij gemeentelijk vastgoed gaat het om vastgoed waarvan de gemeente eigenaar is. Daarnaast is er maatschappelijk vastgoed dat in eigendom en/of in gebruik is bij maatschappelijke organisaties, zoals verenigingen en stichtingen. Wanneer er zich (financiële) problemen voordoen, zal de gemeente al snel worden aangesproken.

De gemeente Twenterand ziet grote maatschappelijke opgaven op zich afkomen, zoals de decentralisaties in het sociaal domein, de energietransitie en de klimaatadaptatie. Deze opgaven vragen veel van de gemeente, zowel op inzet als ook op financieel vlak. Door de energietransitie ligt er ook een uitdaging ten aanzien van de verduurzaming van (gemeentelijk) vastgoed. Om een duidelijk beeld te krijgen van deze opgave dient bekeken te worden welk vastgoed de gemeente wil (blijven) inzetten voor het behalen van de geformuleerde doelen. Hierdoor dienen er keuzes gemaakt te worden, op welke manier ons huidige vastgoed als middel kan worden ingezet om de maatschappelijke opgaven te dienen. Ook is het goed om in het licht van de maatschappelijke opgaven het in eigendom hebben van het vastgoed te bekijken. Daarnaast kan de financiële situatie aanleiding zijn om het in bezit hebben van een deel van het vastgoed te heroverwegen. De jaarlijkse lasten van de gemeentelijke gebouwen zijn gemiddeld over de jaren 2016-2017-2018 circa € 3.000.000, = (circa 3,5% op de totale begrotingslast).

Vastgoed in gemeentelijk eigendom draagt bij aan de maatschappelijke doelen van de gemeente Twenterand. Leegstaand of commercieel vastgoed zonder bijdrage aan de maatschappelijke doelen wordt afgestoten, in beginsel door verkoop. De gemeenteraad heeft op 7 februari 2017 de Nota grondbeleid 2016 – 2020 vastgesteld. De raad gaf daarbij de opdracht om een beleidskader voor gemeentelijk vastgoed op te stellen, zodat betere sturing op de vastgoedportefeuille kan plaatsvinden. Op 12 november 2019 heeft het college het Beleidskader voor gemeentelijk vastgoed Twenterand vastgesteld. Door dit beleidskader wordt het vastgoed in kaart gebracht, met hierbij de relatie met de doelenbomen. Vervolgens worden uitgangspunten geformuleerd die de richting bepalen, waarmee de afwegingen per gebouw of categorie kunnen worden gemaakt. Bij leegstand van vastgoed in afwachting van ontwikkeling of verkoop wordt de stichting Ad Hoc ingeschakeld. De bouwkundige staat en de staat van onderhoud wordt 3-jaarlijks door een deskundig bureau geïnspecteerd en verwerkt in een meerjarenonderhoudsplanung (MJOP). Hiermee wordt dit risico afgedekt.

11. Uitvoeringsprogramma VTH (Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving).

Het niet (kunnen) voldoen aan controles en frequenties in het uitvoeringsprogramma van evenementen-, bouw- en milieuvergunningen, als gevolg waarvan er ongewenste situaties kunnen ontstaan of optreden. Bijv. verkeerde opslag van gevaarlijke stoffen (milieu), of ten onrechte afgeven van een evenementenvergunning (denk aan Haaksbergen). Dit risico kan forse gevolgen hebben zowel qua imago/doelrealisatie als financieel.

Het proces van verlenen van evenementenvergunningen loopt steeds beter, door een professionelere rolinvulling van betrokken actoren. Voor de beheersing is verder van belang dat er onderzoek plaatsvindt naar het risico van aansprakelijkheidsstellingen op het terrein van openbare orde en veiligheid.

De milieu-inspecties en vergunningen zijn vanaf 1 januari 2019 bij de Omgevingsdienst Twente ondergebracht. De overige uitvoering van het Uitvoeringsplan ligt bij het team Omgeving. Wanneer dit plan wordt uitgevoerd blijven we binnen de aanvaardbaar geachte bestaande risico's. Het college heeft de mogelijkheid om, keuzes te maken naast de wettelijke verplichtingen, en het lokale toezicht uit te breiden in het Uitvoeringsplan. De totstandkoming van de ODT per 1 januari 2018 is van beperkte invloed op dit risico. Enerzijds zijn aan een dergelijke overgang altijd risico's verbonden. Daarnaast blijft de gemeente verantwoordelijk. Een relevante ontwikkeling is daarnaast dat de verhaalbaarheid van kosten van verwijdering van drugsafval bij grondeigenaren een gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Qua beheersing wordt geïnvesteerd in toezicht en handhaving.

12. Bodem.

Naar aanleiding van incidenten of wijzigingen (bijv. nieuwbouw) kan het gebeuren dat bij controles zaken aan het licht komen die niet in orde zijn. Bijv. een (dreigende) verontreiniging. In die gevallen worden er maatregelen (opdracht tot sanering) genomen, al dan niet ondersteund door een dwangsom en met een termijn, een en ander ten laste van de organisatie die het betreft. Daarbij zijn situaties denkbaar waarbij de gemeente zelf bepaalde (delen van de) saneringen moet uitvoeren en de kosten ervan ook voor een deel draagt. Gedragslijn is hierbij dat aansprakelijkheid altijd direct bij de eigenaar wordt gelegd.

Deze handhavingstaken zijn per 1 januari 2019 overgegaan naar de ODT (Omgevingsdienst Twente). Qua beheersing speelt de digitalisering van het bodemsysteem, waarbij bekende verontreinigingen zoveel mogelijk in kaart worden gebracht. Voor wat betreft de aanwezigheid of het aantreffen van asbest in de bodem is het Bureau Asbest Sanering (BAS) opgericht. Dit bureau werkt voor 7 Twentse gemeenten en neemt de onderzoeken en de sanering geheel voor haar rekening. De middelen hiervoor worden als subsidie ontvangen van de Provincie.

13. Ruimtelijke ontwikkelingen.

De komst van de nieuwe Omgevingswet brengt risico's met zich mee. Die kunnen zich voordoen t.a.v. meerdere aspecten: niet tijdig klaar zijn, digitaliseringsproblemen (functioneel of financieel), tekortschietend omgevingsinstrumentarium (omgevingsplan/omgevingsvisie). Deze risico's zijn op dit moment nog niet in te kaderen, daarvoor zou voor de nieuwe omgevingswet eerst een plan van aanpak moeten worden gemaakt.

De actualiseringsplicht voor bestemmingsplannen is per 1 juli 2018 afgeschaft. De opstelling van het plan van aanpak in verband met de nieuwe omgevingswet is gestart in 2019, hiervoor zijn middelen beschikbaar.

14. Niet voldoen aan BIO/ AVG

Dit risico bestaat eruit dat niet wordt voldaan aan vereisten uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheden (BIO) of aan vereisten uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Twenterand voldoet aan de minimum vereisten vanuit de BIO en vanuit de AVG. De beheersing van dit risico bestaat uit periodiek evalueren en acteren op de uitkomsten hiervan. Vanwege de cruciale rol die bewustzijn hier speelt wordt de in gang gezette bewustzijns campagne vervolgd. Daarnaast speelt bij de beheersing de uitvoering van het beveiligingsplan. Dit voorziet onder meer in tweefactor autorisatie. We zijn bezig met het afsluiten van een verzekering waardoor we de impact van bepaalde risico's, zoals bijvoorbeeld een hack, beperken en we, weer sneller online zijn.

15. Regelgeving, BBV en uitkeringen gemeentefonds

Op dit gebied is er sprake van samenhangen waarbij wijziging op één gebied gevolgen kan hebben voor de andere gebieden. Het zogenaamde 'trap op trap af' mechanisme. Wat hier bijvoorbeeld speelt is het risico dat wanneer de rijksuitgaven achterblijven – bijvoorbeeld omdat een Ministerie er niet in

slaagt de voorgenomen investeringsuitgaven te doen – dit automatisch betekent dat ook de algemene uitkering van het gemeentefonds neerwaarts wordt aangepast. Waardoor de inkomsten van de gemeente dalen. Daarnaast vindt er een herverdeling plaats van de algemene uitkering. Deze herverdeling wordt bekend gemaakt in de meicirculaire 2021. De beheersing van dit risico bestaat uit het monitoren van ontwikkelingen op deze gebieden.

16. Opduiken van onbekende afspraken met gevolgen.

Er is en wordt veel tijd gestoken in het compleet krijgen van dossiers zodat er een actueel overzicht bestaat van alle gemaakte afspraken en mogelijke verplichtingen (op basis van boetebedingen, etc.). Desalniettemin blijft de kans bestaan dat er nog iets opduikt wat gevolgen kan hebben. De financiële implicaties hiervan kunnen fors zijn.

Voor de beheersing van dit risico is het belangrijk dat contractbeheer op orde is. Bewustzijn is van groot belang inclusief aandacht voor de vraag wie bij afspraken dienen te worden ingeschakeld.

17. Risico grondexploitaties.

In het kader van Regionale Bedrijventerrein Programmering Twente 2019 – 2022 is een teveel aanbod aan bedrijventerreinen in Twente geconstateerd. De provincie Overijssel heeft met de Twentse gemeenten, met uitzondering van de gemeente Almelo, afspraken gemaakt om dit overschot aan bedrijventerrein terug te dringen. Volgens deze afspraken heeft Twenterand ook meer aanbod dan de geprognostiseerde vraag. De gemeente Twenterand heeft echter positieve vooruitzichten en verwacht de komende jaren qua uitgifte een inhaalslag te maken.

Deze inhaalslag is onder meer gericht om verliesneming op gronden te voorkomen. Instrumenten die hiervoor ingezet worden zijn het opzetten van een strategisch plan, gericht op het bespoedigen van de afzet van bedrijventerreinen. Onderdeel van dit strategisch plan is onder meer een marketingplan en een zogenoemde task force (een ambtelijke werkgroep die tijdelijk de verkoop aanjaagt) en een extra bedrijfscontactfunctionaris.

Conclusie:

Het vereiste weerstandsvermogen bedraagt (zie tabel risico's) € 5.145.000 en vooralsnog lijkt de beschikbare weerstandscapaciteit met € 8.855.166 voldoende.

Kengetallen: financiële weerbaarheid en wendbaarheid

M.i.v. 2016 is een aantal kengetallen voorgeschreven om de inzichtelijkheid en de transparantie van de jaarstukken te vergroten. Deze kengetallen drukken de verhouding uit tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans. Concreet gaat het om:

- Netto schuldquote
- Netto schuldquote, gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen
- Solvabiliteitsratio
- Grondexploitatie
- Structurele exploitatieruimte
- Belastingcapaciteit

Deze kengetallen worden hieronder gespecificeerd en toegelicht. Ze zijn bedoeld om inzicht te geven in de financiële weerbaar- en wendbaarheid van de gemeente en worden vermeld in deze paragraaf, omdat hier wordt weergegeven hoe solide de positie van de gemeente is.

Tabel kengetallen

Kengetallen	Jaarrekening	Begroting	Jaarrekening	Begroting	Begroting	Begroting
	2018	2019	2019	2020	2021	2022
Netto schuldquote	58,67%	40,77%	69,66%	39,56%	41,68%	45,55%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	39,21%	35,15%	51,37%	28,59%	31,06%	32,13%
Solvabiliteitsratio	29,54%	24,61%	27,40%	24,26%	25,01%	25,88%
Structurele exploitatieruimte	-0,49%	-1,29%	-2,96%	2,61%	1,337%	1,88%
Grondexploitatie	13,59%	7,02%	14,37%	6,72%	4,65%	3,02%

Belastingcapaciteit	93,91%	97,03%	98,24%	100,83%	104,68%	108,07%
---------------------	--------	--------	--------	---------	---------	---------

Netto schuldquote en netto schuldquote, gecorrigeerd voor verstrekte leningen

De netto schuldquote bestaat uit de schuldenlast van de gemeente gedeeld door de eigen middelen. Deze geeft een indicatie van de druk van rentelasten en aflossingen op de exploitatie. Een hoge schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn, dat hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten en die gelden vervolgens worden doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties die op hun beurt weer jaarlijks aflossen. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te krijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen).

Solvabiliteitsratio

Solvabiliteitsratio drukt het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Grondexploitatie

Grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (waarde van de grond) is ten opzichte van de totale geraamde baten. De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van gemeenten. Indien gemeenten leningen hebben afgesloten om grond te kopen voor een toekomstig project hebben zij een schuld. Voor de beoordeling van een dergelijke schuld is het van belang om te weten of deze schuld kan worden afgelost. Als grond tegen de prijs van landbouwgrond is aangekocht loopt een gemeente weinig risico. Staat de grond tegen te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus tot een lager solvabiliteitsratio.

Structurele exploitatieruimte

Structurele exploitatieruimte geeft het verschil tussen baten en lasten als percentage van de totale baten. En schetst welke structurele ruimte de gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke stijging van baten of structurele daling van lasten daarvoor nodig is.

Belastingcapaciteit

Bij de belastingcapaciteit wordt de hoogte van de woonlasten van een gezin^[1] als percentage van de landelijk gemiddelde woonlasten van een gezin. Voor de beoordeling van de financiële positie is het van belang dat zowel naar de balans als naar de exploitatie wordt gekeken. In de kengetallen exploitatieruimte en belastingcapaciteit komt tot uitdrukking of de gemeente over voldoende structurele baten beschikt, en welke mogelijkheid er is om de structurele baten op korte termijn te vergroten. De kengetallen netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor verstrekte leningen, solvabiliteitsratio en grondexploitatie hebben betrekking op de balans.

[1] OZB-lasten en Rioolheffing voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde, plus afvalstoffenheffing minus heffingskorting, voor een gezin.

Paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De kapitaalgoederen vormen het gemeentelijk kapitaal waar zorgvuldig mee moet worden omgegaan. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten. Het is van belang, dat voor de openbare voorzieningen en gebouwen goede onderhoudsplanningen aanwezig zijn.

Beleid

De gemeentelijke kapitaalgoederen bestaan uit veel uiteenlopende onderdelen, zoals groenvoorzieningen, speelvoorzieningen, gebouwen voor uiteenlopende functies, bestrating wegen, rioleringen, sportterreinen, afvalcontainers en dergelijke. Voor deze onderdelen wordt op basis van beheerssystemen, die zijn vastgesteld door de raad, de onderhoudsbehoefte bepaald. Daarnaast worden door de betrokken medewerkers op basis van visuele waarnemingen de nodige correcties hierop aangebracht.

Wegen

De gemeente Twenterand heeft de volgende lengte wegen en oppervlakte verharding in onderhoud en beheer:

Wegen/verharding	Areaal
Lengte wegen	437 km
oppervlakte verharding	237 ha.

Door de CROW (landelijk kennisplatform voor de openbare ruimte) is een standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Middels deze systematiek worden de wegen geïnspecteerd en wordt de onderhoudsbehoefte bepaald.

De benodigde onderhoudsmaatregelen zijn afhankelijk van de vastgestelde (technische) staat en de feitelijk optredende slijtage van een bepaalde weg door het gebruik of andere omstandigheden zoals weersinvloeden. Dit onderhoud wordt planmatig uitgevoerd, waarbij het doel is om binnen de beschikbare financiële middelen door tijdig en juist ingrijpen de technische levensduur en het goed functioneren van een weg zoveel mogelijk te verlengen. Daarom wordt gedurende de levensduur regelmatig de toestand van de wegen geïnspecteerd, zodat de noodzakelijke onderhoudsmaatregelen kunnen worden bepaald. Onder wegen worden zowel de asfaltwegen als de wegen met een elementenverharding (klinkers, trottoirs) verstaan.

De begroting voor het onderhoud van wegen wordt gemaakt aan de hand van ingevoerde inspectiewaarden in het beheersysteem Obsurv. In dit systeem worden per weggedeelte ca. elke twee jaar inspectiewaarden ingevoerd. Deze waarden komen voort uit een inspectieronde, waarbij de staat van het wegdek op diverse punten beoordeeld wordt. Aan de hand van de ingevoerde inspectiewaarden en diverse instellingen worden de benodigde maatregelen bepaald en de begroting gegenereerd.

Afgevlakte planning:

De begroting voor het onderhoud wordt per jaar berekend. Hierdoor kan het zijn dat er in 1 jaar een laag bedrag benodigd is, terwijl het volgend jaar een hoog bedrag benodigd is. Omdat dat minder praktisch en werkbaar is, wordt een afgevlakte planning gemaakt. Hierin wordt (waar mogelijk) geschoven met onderhoudsjaren zodat per jaar een min of meer gelijk bedrag benodigd is.

Aan de hand van de meest recente inspectiewaarden in het beheersysteem worden de begrotingscijfers bepaald.

Aan onderhoud asfaltwegen wordt in eerste instantie voorrang gegeven om zoveel mogelijk kapitaalvernietiging te voorkomen. Wanneer namelijk asfaltwegen niet tijdig worden onderhouden zet het schadebeeld zich door in de fundering, waardoor de kosten van herstel fors toenemen. Vanaf 2020 is voor de elementenverhardingen ook extra geld beschikbaar.

Financieel overzicht: Wegen

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Werkelijk 2019
<i>Onderhoud</i>	1.185.479	1.262.453	977.311
<i>Kapitaallasten</i>	209.518	214.443	217.739
Totaal	1.394.997	1.476.896	1.195.051

Openbare verlichting

Het areaal van de openbare verlichting is geïnventariseerd en op basis van deze inventarisatie vindt de jaarlijkse vervanging plaats van armaturen en masten.

Openbare Verlichting	Areaal
Lichtmasten/armaturen	7.301 stuks

De inventarisatie wordt periodiek bijgewerkt en actueel gehouden. In de investeringslijst is jaarlijks een bedrag opgenomen van bijna € 134.000. De onderbouwing van dit bedrag is als volgt: Bij een theoretische technische levensduur van 20 jaar voor een armatuur en 40 jaar voor een mast komt men op een gemiddeld jaarlijks bedrag van € 192.500 voor vervanging. In het beleidsplan Openbare Verlichting, dat op 2 juli 2013 door de gemeenteraad is vastgesteld, is aangegeven dat het de verwachting is dat het bedrag van bijna € 134.000 per jaar voldoende is, aangezien in de praktijk blijkt dat de levensduur vaak enige jaren langer is. Wanneer gerekend wordt met een werkelijke vervangingstermijn van 28 jaar voor een armatuur en 50 jaar voor een mast betekent dit, dat het genoemde bedrag voldoende is.

Financieel overzicht: Openbare verlichting

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Werkelijk 2019
<i>Onderhoud</i>	8.952	30.472	31.565
<i>Kapitaallasten</i>	39.413	57.707	34.124
Totaal	48.365	88.179	65.688

Gebouwen en civieltechnische kunstwerken

Er vindt tweejaarlijks een herinspectie plaats van alle gemeentelijke gebouwen en van alle civieltechnische kunstwerken gelegen binnen de gemeente Twenterand (gebruik gemaakt wordt van van de systemen voor rationeel gebouwenbeheer en rationeel kunstwerkenbeheer van Antea). Het grootschalig onderhoud voor instandhouding van bestaande gebouwen en civieltechnische kunstwerken is voor de komende 10 jaren geregeld. In het Meerjarenonderhoudsplan (MJOP) wordt voor 10 jaar de toekomstige onderhoudsbehoefte aangegeven. Wanneer een gebouw of gebouwonderdeel of een civieltechnisch kunstwerk onderhoud vergt, worden de gewenste activiteit en de onderhoudscyclus vermeld, inclusief de daarbij behorende kosten. In de meerjarenbegroting is voor de storting in het onderhoudsfonds betreffende de gemeentelijke gebouwen ieder jaar een verhoging van € 45.000,- en voor de kunstwerken ieder jaar een verhoging van € 6.000 opgenomen. Uit de inspecties blijkt dat indien men bovengenoemde jaarlijkse verhoging handhaaft, er voor de komende 10 jaar voldoende dekking aanwezig is om het noodzakelijke onderhoud uit te kunnen voeren. De gemeente heeft de volgende aantallen accommodaties/gebouwen en civieltechnische kunstwerken in beheer:

Accommodaties/gebouwen	Areaal
aantal accommodaties/gebouwen	41
Civieltechnische kunstwerken	Areaal
aantal kunstwerken	54

Financieel overzicht: Gebouwen

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Werkelijk 2019
<i>Onderhoud</i>	63.768	88.630	278.500
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	214.616	489.863	132.818
<i>Kapitaallasten</i>	1.308.709	1.021.688	573.147
Totaal	1.587.092	1.600.181	984.465

Financieel overzicht: Bruggen en kunstwerken

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Werkelijk 2019
<i>Onderhoud</i>	2.037	17.250	199
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	34.523	7.947	3.086
<i>Kapitaallasten</i>	20.815	21.877	15.609
Totaal	57.374	47.074	18.893

Groen

Door de CROW (kennisplatform voor de openbare ruimte) is een landelijke standaard ontwikkeld om de kwaliteit van de openbare ruimte te bepalen. Op basis van die standaard heeft Sweco het rapport geschreven Keuzemodellen kwaliteitsniveaus Wegen en Groen (oktober 2010). Voor openbaar groen is een aantal kwaliteitsniveaus doorgerekend. Middels het pakket rationeel groenbeheer van Sweco zijn deze onderhoudsniveaus vertaald in de werkpakketten (technisch en financieel). De onderhoudsbudgetten staan onder druk vanwege enkele ontwikkelingen, die kosten verhogend werken (wijziging regelgeving, verbod op gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen op verhardingen, areaaluitbreiding en prijsindexatie). Er wordt gezocht naar maatregelen en aanpassing van werkzaamheden om binnen de bestaande budgetten de vastgelegde onderhoudsniveaus zoveel mogelijk te handhaven. Daarbij zal het voorkomen, dat die onderhoudsniveaus niet in de volle breedte worden gehaald. Mutaties in het areaal worden op structurele wijze bijgehouden en verwerkt. Dat areaal bestaat uit:

Openbaar groen	Areaal
bomen	25.780 stuks
hagen	16,2 km
oppervlakte openbaar groen	155 ha.

Financieel overzicht: Openbaar groen

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Werkelijk 2019
<i>Onderhoud</i>	1.655.856	1.691.722	1.627.654
<i>Kapitaallasten</i>	24.747	22.142	23.207
Totaal	1.680.603	1.713.864	1.650.861

Grondwater

Het hoge grondwaterbeheer is opgenomen in het Gemeentelijke Rioleringsplan 2019-2023. Voor zover bekend zijn binnen de gemeentegrenzen geen gebieden met grote problemen. Mochten zich toch problemen voor doen, dan zijn gelden beschikbaar binnen het product Riool om de oorzaak van de problemen te onderzoeken en zo nodig maatregelen te treffen.

Riolering

De volgende rioolvoorzieningen zijn aanwezig in de gemeente:

Riolering	Areaal
vrij verval riolering	223 km
(mini)gemalen	773 stuks

In 2018 is een nieuw GRP vastgesteld en is bepaald welke maatregelen er aan het rioolstelsel getroffen dienen te worden voor met name de komende planperiode van 5 jaar. In de eerste vier jaar is daar gedetailleerd naar gekeken en zijn ook de benodigde budgetten vastgelegd. Voor de periode daarna is dat ook gedaan, maar dan meer op hoofdlijnen. Op het gebied van de riolering gaat het om het onderhoud en beheer van bestaande riolering en gedeelten van de riolering, die vervangen moeten worden. In het GRP 2019-2023 is ingespeeld op de klimaatverandering. Er zijn maatregelen ingepland voor de locaties, waar via modelberekeningen is gebleken, dat daar bij toenemende hoeveelheden neerslag problemen kunnen gaan optreden. De gemeente Twenterand gaat in deze GRP-periode ervaring opdoen met risicogestuurd rioolbeheer. Wij gaan dus vervangen op basis van risico en dus op functioneren. Door verbetering van methodieken kunnen wij nauwkeuriger bepalen hoe lang een riool meegaat en wat de gevolgen van bepaalde schades zijn. Door risicogestuurd rioolbeheer blijven de kosten maatschappelijk aanvaardbaar. Zowel m.b.t. het opstellen van het nieuwe GRP als de doelmatigheid van te treffen maatregelen heeft overleg plaatsgevonden met het waterschap Vechtstromen. Het overleg met het Waterschap heeft o.a. tot doel dat er zowel voor het waterschap als voor de gemeente een win-win-situatie ontstaat, m.a.w. zo slim mogelijk en tegen zo laag mogelijke kosten de noodzakelijke maatregelen treffen. Middels het kostendekkingsplan is de hoogte van de rioolheffing bepaald op basis van 100% kostendekkendheid. Planmatig wordt het rioolstelsel gereinigd en geïnspecteerd, waardoor de kwaliteit wordt bewaakt. Ter plekke van de overstorten en de gemalen worden permanent metingen verricht om de werking van het stelsel te kunnen monitoren. Er wordt gewerkt met het programma rationeel rioolbeheer van Sweco.

Financieel overzicht: Riolering

Omschrijving	Rekening 2018	Begroting 2019	Werkelijk 2019
<i>Onderhoud</i>	98.828	206.460	225.134
<i>Mutatie reserve/voorziening groot onderhoud</i>	0	762	111
<i>Kapitaallasten</i>	865.356	1.049.405	485.778
Totaal	964.184	1.256.627	711.023

Kaderplan speelruimte

Voor het kaderplan speelruimte (door de Raad vastgesteld in 2018) is jaarlijks gemiddeld € 76.000 nodig. Dit wordt meegenomen in de begroting 2020 en verder. Alle centrale plekken en steunplekken blijven hiermee ingericht.

Eind 2019 had de gemeente 553 toestellen in onderhoud en beheer.

Tractie en gereedschappen

Tractie en gereedschappen hebben blijvend aandacht nodig in relatie tot bezetting en daarmee effectief gebruik. Door gewijzigde inzichten of anders uitvoeren van werkzaamheden is het zinvol het gebruik van deze middelen constant tegen het licht te houden. De kapitaallasten van de tractie zijn in de begroting opgenomen voor een vast bedrag. Het verschil tussen werkelijk en begroot wordt gestort c.q. onttrokken uit de reserve tractie. Jaarlijks wordt beoordeeld of de vervangingen, die zijn opgenomen in het tractieplan, noodzakelijk zijn.

Paragraaf Financiering

Algemene ontwikkelingen

De gemeente dient een paragraaf Financiering in zowel de begroting als in het jaarverslag op te nemen, waarin aangegeven wordt op welke manier er uitvoering wordt gegeven aan de financieringsfunctie. Het uitgangspunt hierbij is het beheersen van risico's, met name het renterisico. Onderstaand treft u aan de voor de gemeente Twenterand relevante informatie met betrekking tot de treasury-activiteiten van de gemeente in 2019.

Treasurybeleid

De beleidsdoelstelling van het treasurybeleid van de gemeente Twenterand kan als volgt worden omschreven: De gemeente voert, gelet op haar publiekrechtelijke taak om maatschappelijk kapitaal te beheren, een risicomijdend treasurybeleid. Binnen dit risicomijdende beleid stelt de gemeente zich ten doel zo laag mogelijke kosten over leningen en/of een zo hoog mogelijk rendement over het belegd vermogen te realiseren, voor zover nog mogelijk binnen de opgelegde regeling voor schatkistbankieren. Dit binnen de daarvoor geldende randvoorwaarden en ter beperking van risico's.

Renterisico's

In de Wet Fido is de renterisiconorm opgenomen. Doel van deze norm is het beperken (spreiden) van het renterisico op de vaste schuld van de gemeente. Het toezichhoudende orgaan wordt met behulp van deze norm op een transparante wijze inzicht geboden in het renterisico als gevolg van renteaanpassing en herfinanciering van leningen.

Berekening renterisiconorm:

Begrotingstotaal 2019	€ 94.417.888
Vastgesteld wettelijk percentage	20 %
Renterisiconorm	€ 18.883.577
Renterisico op vaste schuld	€ 4.174.466
(aflossingen 2019)	
Onderschrijding renterisiconorm	€ 14.709.111

Renteberekening

In het jaar 2019 is over opgenomen langlopende gemeentelijke geldleningen gemiddeld 1,89% rente betaald (2018 2,09% 2017 2,14%, 2016 2,65 %, 2015 2,79 %, 2014 2,77%, 2013 3,21%,).

In de begroting 2019 zijn deze rentelasten opgenomen. Voor het aantrekken van kort geld werd begrotingstechnisch rekening gehouden met een gemiddeld percentage van 1,00% (rente financieringstekort binnen de kasgeldnorm). De werkelijke rente is verantwoord op de kostenplaats 'Kapitaallasten'.

Kasgeldlimiet

Onderstaand treft u een weergave aan van de in de loop van het jaar 2019 verzamelde gegevens met betrekking tot de renterisico's op korte termijn. De wetgever beoogt met behulp van de kasgeldlimiet het renterisico op korte termijn van gemeenten in te perken. Dit wordt bereikt door aan gemeenten een limiet aan te geven tot hoe ver met kort geld gefinancierd mag worden. Deze (wettelijke) limiet is 8,5% van de totale lasten van de gemeente. Als de gemeente voorziet dat structureel de kasgeldlimiet wordt overschreden dan is de gemeente verplicht te consolideren, dat wil zeggen langlopende geldleningen aan te trekken.

(x € 1000)	1e kw.	2e kw.	3e kw.	4e kw.
------------	--------	--------	--------	--------

Kasgeldlimiet	€ 8.026	€ 8.026	€ 8.026	€ 8.026
Saldo gemeente	€ 17.000	€ 14.000	€ 0	€ 8.000
Over/onderschrijding	- € 8.974	- € 5.974	€ 8.026	€ 26

Kortlopend geld

Met de Bank Nederlandse Gemeenten is een 'Overeenkomst financiële dienstverlening' voor onbepaalde tijd afgesloten (opzegbaar). Hier is onder andere de kort-kredietverlening geregeld. Dit houdt in dat er een krediet in rekening-courant (kredietlimiet) van maximaal € 5,0 miljoen is overeengekomen.

Aangegane langlopende geldleningen

In 2019 is èèn langlopende lening aangetrokken van € 10 mln. Deze is afgesloten om te voldoen aan de eisen van de wet.

In de loop van het jaar is ruim € 4.174.466 afgelost (reguliere aflossing). De som van de aangegane langlopende geldleningen bedraagt per 31 december 2019 € 47.232.897. Dit is volledig bestemd voor eigen financiering.

Schatkistbankieren

Op 15 december 2013 is de wet verplicht schatkistbankieren van kracht geworden. Vanaf dat moment zijn alle decentrale overheden (waaronder gemeenten) verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden. Het drempelbedrag is gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal en bedraagt voor de gemeente Twenterand € 708.000. Er mag maximaal drie kwartalen op één volgend worden overschreden. Na de derde op één volgende overschrijding dient actie te worden ondernomen om de overschrijding de komende kwartaal op te lossen. Gemeente Twenterand is binnen de wettelijke normen gebleven en in 2019 zijn geen middelen gestald.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	708			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	713	820	1.240	218
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	-	-	-	490
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	4	112	532	-

Kredietrisico's

Ten behoeve van de uitoefening van de publieke taak kunnen gemeenten leningen verstrekken. Op deze verstrekte leningen loopt de gemeente kredietrisico. Het kredietrisico is het risico dat de tegenpartij niet aan haar contractuele verplichtingen kan voldoen (het terugbetalen van de verstrekte lening). Hieronder treft u een overzicht aan van de verstrekte leningen door de gemeente Twenterand.

Omschrijving	31-12-2019
Achtergestelde lening Vitens	€ 345.058
BAGL GR Vechtdal	€ 932.591
Lening Zonnepark B.V.	€ 7.100.000
Renteloze lening H.T.T.V.	€ 9.076
Lening tennisvereniging Den Ham	€ 5.100
Hypothe caire leningen aan amtenaren	€ 2.900.031
Lening Triangel	€ 200.513
Lening St. Kulturhus de Klaampe	€ 171.454
Lening Activiteitencentrum	€ 4.290.684
Lening IKB/Stadsbank	€ 52.622
Lening Voetbalverenigingen	€ 12.000
Duurzaamheidsleningen	€ 8.861
Startersleningen	€ 1.130.488
Leningen korfbalvereniging TOP	€ 17.500
Het Punt achtergestelde lening	€ 32.000
Totaal	€ 17.207.978

Financiering

Dit onderdeel geeft inzicht in de ontwikkeling van de financieringspositie van onze gemeente en de daarbij behorende financieringsbehoefte, rekening houdend met (geplande) (des-) investeringen en beschikbare interne en externe middelen. In feite gaat het hier om het opstellen van een liquiditeitsbegroting. De ontwikkeling van de financieringspositie is bepalend voor de leningenportefeuille. De activa van de gemeente Twenterand zijn per ultimo 2019 als volgt gefinancierd:

Boekwaarde vaste activa		€ 84.416.830
Vaste financieringsmiddelen		
Reserves (inclusief rekeningsresultaat)	€ 29.771.773	
Voorzieningen	€ 14.920.874	
Langlopende rekeningen	€ 47.232.897	
Totaal financieringsmiddelen		€ 91.925.544
	Financierings overschot	€ 7.508.714

Uit de tabel blijkt dat de boekwaarde van de vaste activa (investeringen) wordt gefinancierd met langlopende middelen.

Rentetoerekening

De behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente in de begroting en jaarrekening te harmoniseren, hebben er toe geleid dat in het wijzigingsbesluit Besluit begroting en verantwoording (BBV) is opgenomen, dat de rentekosten aan de desbetreffende taakvelden moeten worden toegerekend met behulp van een (rente)omslag. Omdat de onderlinge vergelijking tussen gemeenten het uitgangspunt is voor de aanpassingen van het BBV is hier sprake van een verplichting.

Voor 2019 is een renteomslag gehanteerd van 1,10%. Met deze renteomslag blijft het resultaat op het taakveld treasury ruim (zie tabel hieronder) binnen de norm BBV.

De rente wordt samen met de afschrijvingslasten doorberekend aan de diverse taakvelden. Aan investeringen wordt geen rente rechtstreeks toegerekend.

Het grondbedrijf hanteert een ander percentage wordt zoals wordt voorgeschreven door het BBV.

Renteschema

Renteschema

De externe rentelasten over de korte en lange financiering	723.743
De externe rentebaten (idem)	<u>372.756</u>
Saldo rentelasten en rentebaten	350.987
Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	163.569
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (=projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	0
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	<u>163.569</u>
Rente over eigen vermogen	450.863
Rente over voorzieningen	<u>186.026</u>
Totaal werkelijk aan taakvelden toe te rekenen rente	824.307
De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	780.522
Renteresultaat op taakveld Treasury	-43.785

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemeen

Voortgang Transitieprogramma

In bijgevoegde dynamische agenda is weergegeven waar we de komende maanden/jaren rondom de doorontwikkeling naar een kernorganisatie/organisatieontwikkeling aan werken.

Ontwikkelagenda
Transitieprogramma maart 2020

Onderwerp	Acties	Planning
Organisatieontwikkeling		
Inwonersbetrokkenheid	Onderzoeken wat wensen en mogelijkheden m.b.t. inwonersbetrokkenheid zijn en deze verbinden aan inhoudelijke opgaven.	2020
Professionaliseren	Eigenaarschap basisvaardigheden dienstverlenend (samen)werken	Continu proces/wordt ingevuld
	Scan eigenaarschap	Afgerond
	Gesprekken leidinggevenden-medewerkers	Continu proces
Herinrichting gemeentehuis	Raadsvoorstel voorbereidingskrediet	Afgerond
	Voldoen eisen brandveiligheid	1e kwartaal 2020
	Def. ontwerp verbouwing en inrichting	3e kwartaal 2020
	Kredietaanvraag	3e kwartaal 2020
	Start verbouw en herinrichting	1e kwartaal 2021
	Afronding bouw en herinrichting	1e kwartaal 2022
Aanpassingen achtergevel	Start werkzaamheden	3e kwartaal 2020
	Afronding	4e kwartaal 2020
Werven maatschappelijke partners	Onderhandelingen o.a. bibliotheek	Continu proces
Verbeteren projectaanpak	Start projectatelier	Afgerond
Twenterand Digitaal en privacy Dienstverlenend samenwerken(ZGW) Datagestuurd werken Basis op orde	Info beveiliging Uitvoeren maatregelen BIO /AVG en verantwoording ENSIA	Loopt conform planning
	Timebox 7	Afgerond
	Timebox 8	Afgerond
	Timebox 9 (ZGW overdragen aan organisatie)	01-07-20
	Eerste versie dashboard inrichten	Staat en wordt continu aangevuld
	Sociaal domein maakt gebruik van dashboard	2020 en verder
Dienstverlening servicepunt Vormgeving communicatiemedia dienstverlening Gastheerschap Buitendienst	Inrichten Inrichten van een centrale frontoffice (samenbrengen postregistratie, telefonie, webcare en balie)	Loopt
	Verbetering verbinding tussen de 1e en 2e lijn	Continu proces
	Basis op orde krijgen (o.a. verbetering website en verbeteren ZGW)	Continu proces
	Leren en verbeteren (monitoring) op het gebied van vraagafhandeling, communicatiemedia en kwaliteit	Continu proces
	GT Connect	2020
	Vormgeving buurtplannen	Wordt verder vormgegeven i.c.m. inwonerbetrokkenheid
	Evaluatie gastheerschap buitendienst middels raadsbrief	1e kwartaal 2020
Omgevingswet/omgevingsgericht werken	In werking treding omgevingswet	01-01-21
	Procesplan omgevingswet t/m 2029	1e kwartaal 2020
	Omgevingswet volledig in werking	2028
Integriteit	Module/gesprekken enz.	Continu proces/wordt ingevuld

Reguliere Bedrijfsvoering			
Vaste kern/flexibele schil: doorontw kernorg: Samenwerken/privatiseren/ uitbesteden taken: Bedr.voering			
		Rechtmatigheidsverklaring B&W in regionaal verband oppakken	2019/Invoering 2021
	Ruimte	Werkwijze en gegevensuitwisseling vormgeven	Afgerond
		Inrichten taaksysteem VTH aanbesteding	Afgerond
		Implementatie taaksysteem VTH	Nazorgfase
		Pakket omgevingsvisie en toepasbare regels	4e kwartaal 2020
	Samenleving	Samenwerking toezicht DHW (Drank- en Horecawet)	Afgerond
		Verkenning versterken maatschappelijke onderneming Soweco	Loopt
		Digitalisering inkomensondersteuning:	Loopt
I&A	Ontwikkeltraject I&A	Invoering april 2020	
Financien en control	Implementatie nieuw financieel systeem	Afgerond	
	Trainingen Pepperflow	Afgerond	
	E-factorering uitgaande facturen	Afgerond	
	Doorontwikkelen financieel systeem	2020	
Contractbeheer	Verder aanvullen van het systeem	Plan van aanpak opgesteld	
Borging inkoop	Verder vastleggen inkoopsystemen en procedures	Plan van aanpak opgesteld	

Integriteit

Het stimuleren van integer handelen bij iedereen in de organisatie vraagt om meer dan uitsluitend een training, gedragscode of themadag. Regelmatig en consequent werken aan bewustwording én het stimuleren van een open dialoog zijn belangrijke ingrediënten voor een integere organisatie. De gemeente Twenterand zet de integriteitmodule in als hulpmiddel binnen het door haar gevoerde integriteitbeleid. Deze module is een individuele jaarlijkse dilemmatraining waarin medewerkers speciaal voor hen uitgekozen dilemma's behandelen en zichzelf trainen in het leren herkennen van integriteitsvalkuilen en tips ontvangen over hoe om te gaan met bepaalde onderwerpen.

In 2019 hebben 215 van de 246 medewerkers (87%) net als in 2018 de dilemmatraining integriteit voltooid. Uit de resultaten blijkt dat er toenemende aandacht is voor integriteit. Belangrijke thema's blijven vertrouwen en veiligheid. De resultaten van de dilemmatraining zijn met het college besproken en daarna met de ondernemingsraad. Actiever vervolg geven aan de resultaten in de organisatie verdient extra zorg.

Nieuwe medewerkers leggen de eed of belofte af en ondertekenen een integriteitsverklaring. In het introductieprogramma van nieuwe medewerkers is een gesprek opgenomen met de interne vertrouwenspersoon. Hij stelt hen op de hoogte van zijn rol en het gemeentelijk integriteitsbeleid. Ook geeft hij informatie over de externe vertrouwenspersoon. In 2019 is zowel van de interne als van de externe vertrouwenspersoon gebruik gemaakt. Integriteit is een vast agendapunt van het Concertteam en het college van burgemeester en wethouders.

Griffie

Maatschappelijk effect

Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming. Dat is het maatschappelijk effect waar de activiteiten van de griffie zich op richten. In essentie is de gemeenteraad een bestuursorgaan dat besluiten neemt. Zij doet dat vanuit haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende rol. Een hoogwaardige kwaliteit van bestuurlijke besluitvorming is van belang voor het goed functioneren van de democratie. De griffie ondersteunt en adviseert de raad hierbij (conform artikel 107 van de Gemeentewet). Dit beoogde maatschappelijk effect is geen stip aan de horizon, maar een vrij constant gegeven waar voortdurend aan gewerkt moet worden. De ambitie ligt met name in de

term “hoogwaardige”, waarbij het van belang is om continu aan te sluiten bij en te anticiperen op de (veranderende) vraag uit de raad en de samenleving.

Doelen

Om een hoogwaardige kwaliteit van besluitvorming te bereiken, werkte de griffie in 2019 in een continu proces aan de realisatie en instandhouding van de volgende doelen.

- Competente raadsleden, zodat de raad (als geheel) haar volksvertegenwoordigende, kaderstellende en controlerende taak goed kan uitvoeren.
- Een efficiënte en gedragen vergaderpraktijk: structuur en cultuur, om de vele te nemen besluiten op een goede wijze te organiseren. Dit gebeurt volgens het principe Beeldvorming (informatie verzamelen), Oordeelsvorming (mening vormen) en Besluitvorming (besluit nemen). Daarnaast zijn gedragen omgangsvormen / cultuuraspecten van belang om de vergaderstructuur soepel te laten verlopen.
- Goede vergaderstukken, om als raad een zorgvuldig besluit te kunnen nemen dat recht doet aan alle belanghebbenden.
- Een competente, betrokken en flexibele griffie, om de raad te kunnen ondersteunen en adviseren.
- Goed geïnformeerde en betrokken belanghebbenden / inwoners, voor een zorgvuldige belangenafweging en een breed draagvlak voor de democratische besluitvorming.

Activiteiten

De griffie probeerde deze doelen te realiseren en in stand te houden door het leveren van goede advisering en ondersteuning. Dit heeft zich onder meer vertaald in activiteiten die gericht waren op:

- goede wet- en regelgeving (waaronder verordeningen)
- gedragen bestuurlijke procedures en processen
- gedragen omgangsvormen
- een passende fysieke vergaderomgeving
- een effectief overleg binnen de driehoek
- een efficiënt relatienetwerk (intern en extern)
- een goed management over de griffie
- goede en efficiënt georganiseerde vergaderingen en bijeenkomsten
- een gedragen lange termijn agenda/vergaderschema
- een goede ondersteuning en advisering van de raad en al haar organen, waaronder: raadspresidium, auditcommissie, vertrouwenscommissie, rekenkamer, commissie onderzoek nieuwe leden en wethouders, werkgeverscommissie
- een goede en gedragen bijdrage ten behoeve van de jaarstukken
- een goede advisering, coaching en ondersteuning van (individuele) raadsleden, o.a. bij de toepassing van de raadsinstrumenten
- een passend aanbod van raadsinfo's / beeldvormende raadsbijeenkomsten:
- informatiebijeenkomsten, opleiding, werkbezoeken, etc.
- goede en toegankelijke vergaderstukken die zoveel mogelijk digitaal en altijd tijdig beschikbaar zijn
- een efficiënt budgetbeheer
- een efficiënt en gebruikersvriendelijk raadsinformatie-systeem, waaronder webcasting en iPad ondersteuning
- een efficiënte administratie en post- en e-mail verwerking (waaronder archivering)
- een efficiënte verstrekking van informatie
- een efficiënte communicatie

Ontwikkelingen

De volgende ontwikkelingen hebben in 2019 specifieke aandacht gevraagd van de griffie.

- Groeiende intergemeentelijke samenwerking, met name binnen de Regio Twente, met onder anderen de organisatie van de Twenteraad bijeenkomst in Vriezenveen op 19 september
- Digitalisering van het besluitvormingsproces en de bijbehorende archivering
- *Dreigende onder preventief toezicht stelling van de programmabegroting 2020*
- Burgemeestersbenoeming.

Ten aanzien van deze laatste ontwikkeling kan opgemerkt worden dat de procedure voor de benoeming van een nieuwe burgemeester in 2019 gestart is. *Na voorbereidende werkzaamheden werd op 3 oktober 2019 de verordening op de vertrouwenscommissie en de profielschets voor een nieuwe burgemeester van Twenterand door de gemeenteraad vastgesteld. Kort daarna werd de vacature opengesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De*

sollicitatieprocedure leverde te weinig sollicitaties op om een goed gedragen keuze te maken. Daarom heeft de commissaris van de Koning in goed overleg met de vertrouwenscommissie uit de gemeenteraad besloten de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties te verzoeken, met behoud van de huidige profielschets, de vacature in het voorjaar 2020 opnieuw open te stellen.

Paragraaf Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen: Regio Twente

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van doelstellingen van alle programma's en diverse doelenbomen. Het grootste onderdeel is de wettelijke gemeentelijke taak GGD.

Doelstelling:

Samenwerken aan een gezonde, leefbare en bereikbare regio.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten (14) gemeenten zijn: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Hof van Twente, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. De werkzaamheden worden op een breed terrein verricht: algemeen bestuurlijk, economische zaken, volksgezondheid, milieu, ruimtelijke ordening en recreatie en toerisme.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeenten dragen elk bij aan de kosten van Regio Twente. Verdeling van deze bijdrage gebeurt in de meeste gevallen op basis van inwonertal. Een uitzondering hierop is de JGZ-bijdrage, deze wordt verdeeld op basis van het aantal jeugdigen.

Beleidsrealisatie:

Op een breed terrein zijn door Regio Twente in 2019 werkzaamheden verricht. Belangrijk thema daarbij was de versterking van de regionale samenwerking op geleide van een advies van de Kring van Gemeentesecretarissen geheten 'Versterking door focus en eenvoud'. De vertaling en uitwerking hiervan wordt voorzien vanaf 2020. In de jaarstukken wordt door Regio Twente zowel beleidsinhoudelijk als financieel verantwoording afgelegd.

Financiële informatie
(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€	10.062
Eigen vermogen 31-12-2019	€	9.992
Vreemd vermogen 1-1-2019	€	14.578
Vreemd vermogen 31-12-2019	€	24.190
Financieel resultaat 2019	€	482

Gemeenschappelijke regelingen: Veiligheidsregio Twente

Programma:

De Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De VRT voert taken uit op het gebied van brandweerbijstand, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR) en handhaving van de openbare orde en veiligheid. Deze taken zijn bij wet opgedragen. De VRT levert voor de gemeente Twenterand met name een bijdrage aan het programma 'Veilig leefklimaat'.

Doelstelling:

De Veiligheidsregio Twente zet zich in voor effectieve voorbereiding op en bestrijding van crises en rampen. De VRT kent vier programma's:

- Multidisciplinaire onderwerpen
- Brandweer

- GHOR

- Gemeenten

In de programmabegroting van de VRT zijn per programma doelstellingen opgenomen.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Op grond van de Wet Veiligheidsregio's werken de Twentse gemeenten samen binnen de gemeenschappelijke regeling op het gebied van crisisbeheersing en rampenbestrijding. Het Algemeen Bestuur van de VRT wordt gevormd door de Twentse burgemeesters.

Financiële relatie / financieel belang:

De gemeente Twenterand heeft in 2019 € 1.987.932 bijgedragen aan de VRT.

Beleidsrealisatie:

Brandweer Twente, onderdeel van de VRT, heeft in 2019 de volgende inzetten in Twenterand gehad:

- Alarmopvolgingen openbaar meldsysteem (OMS): 24

- Uitrukken i.v.m. brand: 87

- Leefmilieu (o.a. gaslekkages, CO-meldingen, wateroverlast, stormschade): 22

- Uitrukken i.v.m. ongevallen: 13

- Diverse dienstverlening (o.a. ondersteuning andere hulpdiensten): 34

Naast deze daadwerkelijke inzetten van de brandweer in Twenterand is er conform de programmabegroting geïnvesteerd in opleiding/training. Het gaat daarbij niet alleen om opleiding en training van de brandweer, maar ook van andere kolommen. In dat kader is vermeldenswaardig dat er in 2019 een regionale kennissessie evenementenveiligheid voor toezichthouders heeft plaatsgevonden, alsmede table top oefeningen t.b.v. evenementenorganisatoren. Ook heeft er in 2019 een oefening plaatsgevonden voor de volledige kolommen Bevolkingszorg en Crisiscommunicatie en is er geoefend met inwoners in het kader van het bevorderen van de zelfredzaamheid.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€	1.319
Eigen vermogen 31-12-2019	€	2.146
Vreemd vermogen 1-1-2019	€	55.048
Vreemd vermogen 31-12-2019	€	55.268
Financieel resultaat 2019	€	56

Gemeenschappelijke regelingen: Soweco

Programma:

Deze gemeenschappelijke regeling levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Maatschappelijke ontwikkeling en zelfredzaamheid en programma Economie en vrijetijdsbesteding.

Doelstelling:

Het doel van de GR Soweco is het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de betrokken gemeenten. Deze wet is het bieden van een passende werkplek aan personen die uitsluitend onder aangepaste omstandigheden in staat zijn tot het verrichten van arbeid. Het werk is gericht op behoud, herstel en bevordering van de arbeidsgeschiktheid.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aangesloten gemeenten waarmee een samenwerkingsverband bestaat zijn Almelo, Hellendoorn, Rijssen-Holtten, Tubbergen, Wierden en Twenterand. De GR Soweco is ontstaan in 1969, toen de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) in werking trad.

Financiële relatie / financieel belang:

De exploitatie van Soweco kent voor 2019 op begrotingsbasis een negatief resultaat van € 5.159.000 dat gedragen moet worden door de deelnemende gemeenten, waaronder de gemeente Twenterand. Zie verder paragraaf weerstandsvermogen

Beleidsrealisatie:

De gemeenten zijn verantwoordelijk voor alle mensen met arbeidsvermogen die ondersteuning nodig hebben. dit is een grote opgave in het Sociaal Domein. Er stromen geen mensen meer in de Wsw, waardoor (naar verwachting) de SW populatie jaarlijks gemiddeld met 6% vermindert. in anticipatie hierop wordt de GR afgebouwd. De traditionele uitvoering voor de SW maakt steeds meer plaats voor een integrale uitvoering met de Participatiewet. Dit mede doordat de SW op slot zit en inwoners die voorheen instroomde in de SW nu instromen in de Participatiewet waar de gemeente verantwoordelijk voor is.

Het gaat hier om een zeer kwetsbare doelgroep, bij de ontwikkelingen wordt hiermee rekening gehouden.

Dit draagt bij aan de drie geformuleerde doelen in de doelenboom Sociale Zaken: 'Naar vermogen participerende (niet)-uitkeringsgerechtigden in de maatschappij, 'Financieel zelfredzame inwoners' en 'Sociaal zelfredzame inwoners'.

Financiële informatie
(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019 GR	€ 2.173
Eigen vermogen 31-12-2019 GR	€ 2.592
Vreemd vermogen 1-1-2019 GR	€ 10.051
Vreemd vermogen 31-12-2019 GR	€ 6.744
Financieel resultaat 2019 GR	€ - 794
<hr/>	
Eigen vermogen 1-1-2019 NV	€ 4.093
Eigen vermogen 31-12-2019 NV	€ 5.222
Vreemd vermogen 1-1-2019 NV	€ 3.555
Vreemd vermogen 31-12-2019 NV	€ 2.673
Financieel resultaat 2019 NV	€ 2.343

Gemeenschappelijke regelingen: Stadsbank Oost Nederland

Programma:
Sociaal Domein

Doelstelling:

De Stadsbank is een kredietbank, zoals bedoeld in de Wet op het consumentenkrediet. De Stadsbank heeft tot doel een verantwoord pakket aan te bieden van financiële dienstverlening.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De GR wordt gevormd door 22 deelnemende gemeenten in de Achterhoek en Twente. De portefeuillehouder Sociale Zaken heeft zitting in het Algemeen Bestuur. Het Algemeen Bestuur vergadert circa twee keer per jaar.

Financiële relatie / financieel belang:

Door de aanhoudende economische groei is ook in 2019 het aantal afgenomen Stadsbankproducten licht gedaald. De daling is het meest zichtbaar in het aantal afgenomen budgetbeheerrekeningen. Wel zien we, in lijn met de landelijke trend, een toename van het aantal bewindvoeringsproducten. Dit is mede het gevolg van het gegeven dat de SON vooral de onderkant van de markt bedient, met andere woorden diegenen met een inkomen op bijstandsniveau. In totaliteit zien we een stabilisatie van de Twenterandse uitgaven.

Beleidsrealisatie:

De Stadsbank is een belangrijke schakel in ons (financieel technische) schuldhulpverleningsbeleid. De basis is op orde en door een goede schakeling tussen ons Meldpunt Schulden en de Stadsbank wordt vorm gegeven aan preventief schuldhulpverleningsbeleid.

De Stadsbank heeft in 2019 het product BudgetZeker geïntroduceerd, waardoor er in samenwerking met het Meldpunt Schulden voor schrijnende schuldsituaties bewindvoering kan worden voorkomen.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€	1.080
Eigen vermogen 31-12-2019	€	1.696
Vreemd vermogen 1-1-2019	€	15.042
Vreemd vermogen 31-12-2019	€	14.615
Financieel resultaat 2019	€	745

Gemeenschappelijke regelingen: Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Programma:

Het Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBTwente) is een gemeenschappelijke regeling die een bijdrage levert aan het realiseren van de doelstelling van programma Fundament.

Doelstelling:

Het heffen en invorderen van gemeentelijke belastingen en de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Het GBTwente wordt gevormd door de gemeenten Almelo, Borne, Enschede, Haaksbergen, Hengelo, Losser, Oldenzaal en Twenterand. De gemeente Twenterand wordt in het algemeen bestuur vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën.

Financiële relatie / financieel belang:

Beleidsrealisatie:

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€	323.000
Eigen vermogen 31-12-2019	€	173.000
Vreemd vermogen 1-1-2019	€	16.838.000

Vreemd vermogen 31-12-2019	€	7.605.000
Financieel resultaat 2019	€	- 475.000

Deelnemingen in vennootschappen: Cogas NV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op het beleidsveld Milieu.

Doelstelling:

Cogas voorziet onder meer in de behoefte aan openbare nutsvoorzieningen in de gemeenten die in de vennootschap deelnemen en in haar concessie- en machtigingsgebieden. Twenterand valt onder het verzorgingsgebied van Cogas. Oorspronkelijk doel van de Cogas N.V. was het voorzien in een dekkende en betrouwbare energie- en kabelinfrastructuur op het grondgebied van de deelnemende gemeenten. Momenteel zijn het realiseren van duurzame en innovatieve energieoplossingen belangrijke doelen geworden.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Cogas Holding zijn in handen van 9 Overijsselse gemeenten. Cogas is gevestigd in Almelo. Aandeelhouders zijn de gemeenten Almelo, Borne, Dinkelland, Hardenberg, Hof van Twente, Oldenzaal, Tubbergen, Twenterand en Wierden.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 558 aandelen á € 500; een totale (nominale) waarde van € 279.000. Op 5.089 geplaatste aandelen bezit Twenterand 10,96 % daarvan.

Beleidsrealisatie:

Als netwerkbedrijf heeft Cogas het transport van gas, elektriciteit, warmte en data verzorgd naar zo'n 150.000 klanten. Toenemend zijn ook inspanningen verricht te behoeve van de energietransitie.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€	178.995
Eigen vermogen 31-12-2019	€	180.505
Vreemd vermogen 1-1-2019	€	96.221
Vreemd vermogen 31-12-2019	€	95.252
Financieel resultaat 2019	€	11.688

In 2019 heeft Twenterand € 1.116.000 aan dividend ontvangen.

Deelnemingen in vennootschappen: Twence BV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:

Openbaar belang

Terugwinning van grondstoffen en energie uit huishoudelijk afval door duurzame en betaalbare verwerking van afval en bevordering van de samenwerking op het gebied van innovatief afvalbeleid (circulaire economie).

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

behouden van verwerkingscapaciteit voor huishoudelijk afval tegen marktconforme tarieven

In stand houding van een bedrijf dat op een duurzame wijze afval verwerkt tot grondstoffen en energie.

We stemmen alleen in met extra investeringen als deze bij kunnen dragen aan beleidsdoelen van de gemeente Twenterand. Beheren en exploiteren van milieuvorzieningen, het verlenen van diensten op het gebied van milieubeheersing in het algemeen, het bewerken en verwerken van huishoudelijk afval en bedrijfsafval en het produceren en leveren van (duurzame) energie en secundaire grondstoffen;

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Twence is een overheidsbedrijf (uitsluitend gemeentelijke aandeelhouders) voor de verwerking van afval tot grondstoffen en energie. De Twentse gemeenten hebben gezamenlijk een aandeel van 96.35 % in Twence Holding B.V.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 43.909 aandelen (5,17 %) ter waarde van € 43.909 (nominale waarde), waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het dividend en de borgstellingsvergoeding bedroegen (over 2019) ontvangen in 2020 respectievelijk € 312.221 en € 87.294. Totaal € 399.515 . Bij de oprichting van Twence (voorheen AVI Twente) hebben de gemeenten gezamenlijk een vermogen ingebracht van circa € 60 miljoen in de vorm van een achtergestelde renteloze lening. Hierover wordt aan de gewone aandeelhouders jaarlijks een vergoeding uitgekeerd van € 0,8 miljoen. Daarnaast hebben de gemeenten zich garant gesteld voor het aantrekken van een geldlening van € 170 miljoen. Hiervoor wordt aan de aandeelhouders een borgstellingsprovisie van € 1,7 miljoen toegekend. De gemeenten hebben zich verplicht, voor de duur van 25 jaar, jaarlijks 220.000 ton brandbaar huishoudelijk restafval aan te leveren. Deze verplichting loopt nog tot 30 juni 2022 en kan hierna hernieuwd worden. Twence gaat er van uit dat de aandeelhoudende gemeenten al het huishoudelijk afval bij Twence aanleveren maar spreekt de gemeenten niet aan op deze leverplicht. Een jaarlijkse financiële bijdrage wordt niet gevraagd, de exploitatiekosten lopen via de vennootschap.

Beleidsrealisatie:

Volgens de jaarrekening behaalde Twence in 2019 een netto resultaat van € 11,8 miljoen (2018: 14,5). Op 26 mei 2019 was sprake van brand in de composteringsinstallatie. Vanaf augustus is een tijdelijke installatie in gebruik. In 2020 start de herbouw van de installatie. In het eerste kwartaal van 2021 zal de nieuwe installatie in gebruik worden genomen.

In 2019 is het gewerkt aan de ontwikkeling van het nieuwe Strategische beleidsplan 2020-2023. Het Strategische beleidsplan is niet aangepast op dit punt en is op 17 december 2019 vastgesteld.

In 2019 hebben Vuilverwerkingsbedrijf Noord Groningen en Berkelland verzocht om aandelen aankoop door Berkelland van VVGN. Twenterand heeft aangegeven hier geen bezwaar tegen te hebben. Een aantal aandeelhouders had hier wel bezwaar tegen waardoor de overdracht niet door is gegaan.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€ 133.428
Eigen vermogen 31-12-2019	€ 138.029
Vreemd vermogen 1-1-2019	€ 173.808
Vreemd vermogen 31-12-2019	€ 148.445
Financieel resultaat 2019	€ 11.846

Deelnemingen in vennootschappen: Rova Holding NV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Ruimte en specifiek aan het thema Duurzaamheid en Milieu.

Doelstelling:

Openbaar belang

Het bevorderen van en/of het doen realiseren van integraal afvalketenbeheer en het leveren van kwalitatief hoogwaardige dienstverlening op het terrein van verwijdering van afvalstoffen, waaronder

begrepen

beleidsondersteuning en collectieve aanbestedingen ten behoeve van deelnemende overheden

Welke doelen streeft de gemeente na met deze partij?

- het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval tegen zo laag mogelijke kosten voor de inwoners

- het in stand houden van een bedrijf dat op duurzame wijze diensten aan gemeenten verleend op het gebied van huisvuilinzameling, terugwinning van grondstoffen en BOR taken.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Rova is een afvaladvies-, regie- en verwijderingsorganisatie. Het werkgebied van Rova telt 23 gemeenten in Midden en Oost-Nederland. Het betreft de organisatie, beheer en uitvoering van publieke taken voortvloeiend uit de afvalzorgplicht van de aangesloten gemeenten en de uitvoering van de gemeentelijke reinigingstaken. Twenterand bezit 335 aandelen (3 %) ter waarde van € 38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het normdividend bedraagt voor 2020 € 100.000. Dit bedrag wordt ondergebracht bij de algemene dekkingsmiddelen.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 335 aandelen (3,1 %) ter waarde van € 38.005,75 (nominale waarde) waarop jaarlijks dividend wordt uitgekeerd. Het dividend (over 2019) ontvangen in 2020 is €149.905 ROVA behaalde over het boekjaar 2019 een resultaat van 5,7 miljoen euro . (2018: 5,8 miljoen). De dividend uitkering aan Twenterand bedroeg in 2019 € 159.494 . Het resultaat in 2020 is ongeveer gelijk aan het resultaat in 2019 en fors hoger dan begroot (norm resultaat 4,1 miljoen euro). Dit wordt voornamelijk veroorzaakt doordat ROVA afgelopen jaren stelselmatig gewerkt heeft aan verlaging van tarieven voor de deelnemende gemeenten.

Beleidsrealisatie:

In mei 2019 is het document Strategie ROVA 2020-2025 vastgesteld. In deze strategie is bepaald dat ROVA de focus heeft op afval & grondstoffen en het beheer van de openbare ruimte en op de hechte relatie met de gemeenten. ROVA gaat zich nog verder ontwikkelen als kennisorganisatie omdat het hebben van de juiste kennis een steeds belangrijkere voorwaarde voor succes betekent. Er zijn duidelijke keuzen gemaakt over wat ROVA niet gaat doen: de energietransitie wordt geen speerpunt voor ROVA en ROVA gaat zich niet ontwikkelen als sociaal werkbedrijf. ROVA gaat ook niet investeren in afvalverwerking, maar gaat zich wel versterken in de regierol daarop. De koers kan voor de komende jaren samengevat worden in een paar steekwoorden: dienstverlening, kennis en innovatie, verwaardiging en integraal beheer van de buitenruimte met voldoende oog en aandacht voor de beleving van inwoners.

Financiële informatie
(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€ 36.740
Eigen vermogen 31-12-2019	€ 38.200
Vreemd vermogen 1-1-2019	€ 53.790
Vreemd vermogen 31-12-2019	€ 51.450
Financieel resultaat 2019	€ 5.690

Deelnemingen in vennootschappen: Wadinko NV

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Economie en vrije tijdsbesteding.

Doelstelling:

Wadinko is een regionale participatiemaatschappij, die de bedrijvigheid en daarmee de

werkgelegenheid wil bevorderen in Overijssel, de Noord-Oostpolder en Zuidwest Drenthe. Wadinko heeft op dit moment één participatie binnen de gemeente Twenterand.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De aandelen van de Naamloze Vennootschap Wadinko zijn in handen van de provincie Overijssel en 24 gemeenten. Wadinko is gevestigd in Zwolle.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 85 aandelen á € 100; een totale (nominale) waarde van € 8.500. Op 2.389 geplaatste aandelen bezit Twenterand 3,56 % daarvan.

Financiële informatie:

In 2019 heeft Twenterand € 42.500 aan dividend ontvangen.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€ 9	67.99
Eigen vermogen 31-12-2019	€ 0	68.87
Vreemd vermogen 1-1-2019	€ 12	1.5
Vreemd vermogen 31-12-2019	€ 05	1.6
Financieel resultaat 2019	€ 65	2.0

Deelnemingen in vennootschappen: Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling van programma Fundament en specifiek aan het beleidsveld Middelen.

Doelstelling:

BNG vertaalt haar missie in de volgende strategische doelstellingen:

- behoud van substantiële marktaandelen in de Nederlandse publieke sector en semipublieke domein;
- behalen van een redelijk rendement voor aandeelhouders.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De BNG is opgericht in 1914 en gevestigd in Den Haag. Het is de bank van en voor de overheid en instellingen voor het maatschappelijke belang. De BNG probeert zo goedkoop mogelijke financiële dienstverlening aan de gemeenten te bieden. Daardoor heeft zij toegevoegde waarde voor haar aandeelhouders en de Nederlandse publieke sector. De BNG is een structuurvennootschap.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit 23.868 aandelen á € 2,50; een totale (nominale) waarde van € 59,670. Op 55.690.720 geplaatste aandelen bezit Twenterand 0,0429 % daarvan.

Beleidsrealisatie:

Financiële informatie:

In 2019 heeft Twenterand € 68.000 aan dividend ontvangen.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€	4.991.000
Eigen vermogen 31-12-2019	€	4.887.000
Vreemd vermogen 1-1-2019	€	132.518.000
Vreemd vermogen 31-12-2019	€	144.802.000
Financieel resultaat 2019	€	163.000

Deelnemingen in vennootschappen: Enexis

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan het realiseren van de doelstelling op beleidsveld Milieu en programma Fundament.

Doelstelling:

Een op zo duurzaam mogelijke wijze verzorgen van een betrouwbaar en betaalbaar energietransport nu en in de toekomst.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Enexis Holding B.V. beheert een energienetwerk in Noord-, Oost- en Zuid-Nederland voor de aansluiting van ongeveer 2,7 miljoen huishoudens, bedrijven en overheden. Netbeheer richt zich op een publiek belang, wettelijk geregeld met o.a. toezicht vanuit de Autoriteit Consument en Markt. Het gaat om het publieke belang van een betrouwbare en continue transport van een nutsvoorziening tegen de laagst mogelijke prijs.

Twenterand bezit 42.621 aandelen á € 1; een totale (nominale) waarde van € 42.621. Op 149.682.196 geplaatste aandelen bezit Twenterand 0,0285 % daarvan. Ook is er nog een uitstaande lening aan Enexis van € 99.660, tegen een rentepercentage van 7,2%. Aflossing van deze lening vindt plaats in 2019.

Beleidsrealisatie:

Als netwerkbedrijf heeft Enexis het transport van elektriciteit en gas ten behoeve van miljoenen klanten. Toenemend zijn ook inspanningen verricht te behoeve van de energietransitie.

Financiële informatie:

(bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€ 4.024.000
Eigen vermogen 31-12-2019	€ 4.112.000
Vreemd vermogen 1-1-2019	€ 3.691.000
Vreemd vermogen 31-12-2019	€ 4.146.000
Financieel resultaat 2019	€ 210.000

In 2019 heeft Twenterand € 34.900 aan dividend ontvangen.

Deelnemingen in vennootschappen: Zonnepark Oosterweilanden

Programma:

Zonnepark Oosterweilanden B.V. wekt duurzame energie op d.m.v. zonnepanelen en levert daarmee een bijdrage aan de duurzaamheidsopgaven van de gemeente.

Doelstelling:

Het doel van Zonnepark Oosterweilanden B.V. is het opwekken van duurzame energie en het stimuleren van het gebruik van duurzame energiebronnen.

Bestuurlijke relatie/bestuurlijk belang:

De gemeente Twenterand is 100% aandeelhouder van Zonnepark Oosterweilanden B.V.

Financiële relatie / financieel belang:

Twenterand bezit alle 100 aandelen waarvan de (nominale) waarde €1 bedraagt. Twenterand heeft een lening uitstaan bij Zonnepark Oosterweilanden B.V. van € 7.100.000 tegen een rentepercentage van 1,61%. Aflossing van de lening vindt plaats in 15 termijnen, voor het eerst in 2020.

Beleidsrealisatie:

Zonnepark Oosterweilanden B.V. is per 1 september 2019 in productie gegaan.

Financiële informatie

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€ - 260
Eigen vermogen 31-12-2019	€ - 482

Vreemd vermogen 1-1-2019	€	7.743
Vreemd vermogen 31-12-2019	€	7.766
Financieel resultaat 2019	€	- 221

Deelnemingen in verenigingen en stichtingen: Dimpact

Programma:

Deze deelneming levert binnen het programma Fundament een bijdrage aan het realiseren van actuele informatie die veilig, beschikbaar, betrouwbaar en toegankelijk is in efficiënte systemen als onderdeel van 'Solide bedrijfsvoering ten behoeve van een goed functionerende gemeente'.

Doelstelling:

De coöperatie Dimpact heeft tot doel om 'excellente publieke dienstverlening en interactie met burgers, bedrijven en instellingen' mogelijk te maken voor gemeenten. De klant centraal stellen en de nieuwe informatie-architectuur, spelen daarin een prominente rol. De coöperatie oefent haar doel zodanig uit dat zij voorziet in behoeften van algemeen belang, niet zijnde van industriële of commerciële aard van haar leden. De coöperatie heeft geen winstoogmerk.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

Op 1 januari 2020 bestaat het ledenbestand uit 30 gemeenten, die gezamenlijk zo'n 2.2 miljoen inwoners vertegenwoordigen. Dimpact vertegenwoordigt daarmee zo'n 12% van Nederland.

De coöperatieve vereniging Dimpact kent de volgende officiële (statutair vastgelegde)

besluitvormende organen:

- de Algemene Leden Vergadering (ALV);
- de Raad van Commissarissen (RvC);
- het bestuur.

Financiële relatie / financieel belang:

Dimpact is een coöperatieve vereniging uitgesloten aansprakelijkheid. Als lid betalen we naast een contributie een bedrag voor de afgenomen diensten/ producten (o.a. eSuite en iBurgerzaken). We hebben geen financieel belang in de vereniging (aandelen of anderszids) en lopen door de organisatievorm geen financieel risico.

Beleidsrealisatie:

De door Dimpact centraal ingekochte producten dragen bij aan een betere (digitale) dienstverlening aan onze inwoners.

Financiële informatie

De jaarrekening ontbreekt nog ten tijde van dit schrijven. Op basis van de beschikbare informatie wordt aangenomen dat Dimpact financieel gezond is. Het (waarschijnlijk) lichte positieve saldo zal op advies van de accountant toegevoegd worden aan de reserves om eventuele tegenvallers op te kunnen vangen.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€	1.680
Eigen vermogen 31-12-2019	€	2.179
Vreemd vermogen 1-1-2019	€	2.247
Vreemd vermogen 31-12-2019	€	2.023
Financieel resultaat 2019	€	500

Deelnemingen in verenigingen en stichtingen: Euregio

Programma:

Deze deelneming levert een bijdrage aan alle programma's en diverse doelenbomen. Het gaat in het algemeen om bestuurlijke samenwerking en internationale contacten.

Doelstelling:

De Euregio heeft tot doel het stimuleren, ondersteunen en coördineren van regionale grensoverschrijdende samenwerking.

Bestuurlijke relatie / bestuurlijk belang:

De Euregio is een grensoverschrijdend samenwerkingsverband van Nederlandse en Duitse gemeenten, steden en (Land-)Kreise.

Financiële relatie / financieel belang:

Net als alle andere Nederlandse deelnemende gemeenten draagt Twenterand €0,29 per inwoner bij aan de kosten van Euregio.

Beleidsrealisatie:

Financiële informatie * cijfers waren niet bekend ten tijde van het opmaken van de jaarrekening.

(Bedragen x € 1.000)

Eigen vermogen 1-1-2019	€
Eigen vermogen 31-12-2019	€
Vreemd vermogen 1-1-2019	€
Vreemd vermogen 31-12-2019	€
Financieel resultaat 2019	€

Paragraaf Grondbeleid

Inleiding

Het resultaat van het Grondbedrijf over 2019 laat een negatief resultaat zien. De oorzaken van dit resultaat bestaat uit een aantal factoren die met elkaar samenhangen. Een deel van deze factoren is niet door de gemeente beïnvloedbaar. Hierbij moet ook bedacht worden dat de problematiek rond de PAS en later de PFAS niet hebben geholpen om de verkoop van woningbouw- en bedrijfskavels positief te beïnvloeden. Echter, in 2019 is volop ingezet om de stagnatie in verkoop van woningbouwkavels en bedrijfsterreinkavels over de jaren 2019 en daarna om te zetten in een positieve impuls waarbij de maatschappelijke en bestuurlijke opgaves centraal hebben gestaan. In 2019 bleek dat, naast de gestegen kosten en de hiervoor genoemde problematiek rondom PAS/PFAS, ook diverse bestemmingsplannen voor een deel niet marktconform waren. Om dit bij te buigen is extra externe capaciteit ingehuurd, hetgeen een wissel op het financiële resultaat heeft getrokken. Voor Twenterand was het immers van cruciaal belang dat er tempo gemaakt kon worden met de bedrijfslocaties. Indien dit niet gedaan zou zijn, loopt Twenterand het risico dat de regionale discussie over de bedrijfsterreinprogrammering negatief zou kunnen uitpakken. Ook de woningbouw verdiende meer aandacht en inzet.

Het resultaat over 2019 is incidenteel van aard. Voor de komende jaren wordt een winst verwacht zoals ook de afgelopen jaren het geval is geweest.

Wat het bedrijfsresultaat ook negatief beïnvloedt is dat Twenterand als gevolg van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) gronden heeft moeten afboeken. Een overgangsregeling gaf Twenterand de ruimte om tot uiterlijk 31 december 2019 deze gronden te taxeren om deze tegen de juiste economische waarde in de balans op te nemen. Dit eenmalige nadeel wordt ten laste gebracht van de reserve Grondbedrijf.

Wat extra nadelig werkt is dat genomen winsten die in voorgaande jaren zijn genomen, in dit jaar gecompenseerd moeten worden. Dit omdat de eerder genoemde gestegen kosten van invloed zijn op de winsten aan het einde van de looptijd van de grondexploitaties. Dit is een technisch verhaal op basis van de regelgeving van de eerdergenoemde BBV. Dit heeft ook tot resultaat dat het Grondbedrijf niet in staat is de bijdrage van € 500.000 toe te voegen aan het resultaat van de gemeentelijke exploitatie van 2019, hetgeen negatief doorwerkt op de algemene dienst.

Bedacht dient te worden dat de gestegen kosten te herleiden zijn naar inzet die er op gericht is om bestemmingsplannen, zoals bijvoorbeeld Zuidmaten Oost, Almeloseweg Oost en Oosterweilanden, om te zetten naar werkbare en marktconforme bestemmingsplannen om zodoende een impuls te geven aan de verkoop van bedrijfskavels én woningbouwkavels. Om resultaat te boeken diende daarom extra capaciteit ingezet te worden. Deze extra capaciteit (fte) moet er toe leiden dat Twenterand op termijn voldoende woningbouwkavels en bedrijfskavels afzet om een goed resultaat neer te zetten. Dit alles tegen de achtergrond van de maatschappelijke en bestuurlijke opgaves: voldoende en meer passende woningen én voldoende en meer passende vestigings- en expansiemogelijkheden voor lokale bedrijven. Hier geldt de economische stelregel dat de kost voor de baat uit gaat.

Hoofdpijnen van het grondbeleid

Het bovenstaande leidt tot de volgende opstelling op hoofdpijnen:

Uitgangspunt Grondbedrijf:

2019 € 787.235

2020 - 393.941

2021 - 493.685

2022 - 684.225

Bovenstaande bedragen zijn geraamde winsten.

Resultaat grondbedrijf 2019 werkelijk

Afboeken gronden op basis van BBV € 162.604

Dotatie (verhoging) voorziening € 196.851

Terugboeking winst (gestegen kosten) € 222.932

Overige kosten grondbedrijf € 48.380

Resultaat grondbedrijf (negatief) € 630.767 N

Geraamd in begroting € 500.000 V

Extra raming in begroting (o.b.v. eerdere berekening)	€ 287.236 V
<hr/>	
Resultaat t.o.v. de begroting	€ 1.418.003 N
<hr/>	
Onttrekking Reserve grondbedrijf	€ 869.893
<hr/>	
Resultaat t.o.v. begroting na bestemming	€ 548.110 N

Onderstaand wordt de winstverwachting per complex weergeven van de (nog vast te stellen) actualisatie 2020 van de grexen.

**Geactualiseerde
exploitatieopzetten**

	Boekwaarde 1-1-2019	Uitgaven	Inkomsten	Resultaat 2019	Boekwaarde 31-12-19	Verwachte uitgaven	Verwachte inkomsten	Totaal nog te verwachten resultaat	Cumm. genomen winst t/m 2019	Totaal verwacht resultaat gehele looptijd
Woningbouw										
Zuidmaten Oost	2.928.441	751.837	351.755		3.328.523	2.814.640	5.747.895	-395.268		-395.268 v
Kruidenwijk	168.489	86.266	360.023	105.363	95	856.722	3.403.943	2.547.126	679.390	3.226.516 w
Centrum Vroomshoop	433.009	491.674	89.670	17.582	852.595	112.905	1.034.704	69.204	247.466	316.670 w
Centrum Vroomshoop 2e fase*	300.158	5.433	305.591	0	0					0
Poorthuis	555.785	6.237	300		561.723	8.575	76.635	-493.663		-493.663 v
Smithoek	318.642	23.604			342.246	471.158	1.072.447	259.043		259.043 w
Restkavels	478.457	6.506	235.975	-41.419	208.569	17.659	298.395	72.167	296.562	368.729 w
										3.282.028 w
Bedrijventerrein										
Almeloseweg Oost	3.117.364	111.552	864.264	-303.437	2.061.215	759.857	3.133.789	312.718	693.751	1.006.468 w
Oosterweilanden	3.487.249	1.784.283	250		5.271.282	4.724.597	9.932.477	-63.402		-63.402 v
Garstelanden Oost	702.775	92.202	106.080	-2.505	686.392	1.389.904	2.158.878	82.582	20.342	102.924 w
Restkavels	367.125	8.353		1.484	376.962	40.094	806.837	389.781	107.269	497.050 w
										1.543.041 w
	12.857.493	3.367.948	2.008.318	-222.932	13.689.601	11.196.111	27.666.000	2.780.288	2.044.780	4.825.068 w

* Centrum Vroomshoop 2e fase is in 2018 ten onrechte verantwoord onder grondbedrijf en is in 2019 overgeheveld naar MVA. Overheling hiervan is opgenomen in kolom inkomsten en niet meegenomen in de totaalstelling inkomsten.

Jaarwinst

Voor de berekening van de te nemen jaarwinst moet de volgende formule worden gehanteerd:
 $\% (\text{gemaakte kosten} / \text{totaal verwachte kosten}) \times \% (\text{gerealiseerde inkomsten} / \text{totaal verwachte inkomsten}) \times \text{verwacht resultaat} = \text{te nemen winst}$.

Te nemen winst minus reeds genomen winst geeft dan de jaarwinst.

Voor 2019 betekent dit per positief sluitend complex:

winstbepaling 2019	verwachte winst	winst t/m dienstjaar	genomen t/m 2018	winst 2019
Kruidenwijk	3.226.516	679.390	574.027	105.363
Centrum Vroomshoop	316.670	247.466	229.884	17.582
Smithoek	259.043	772	€ 0	0
Restkavels woningbouw	369.729	296.562	337.981	-41.419
Almeloseweg Oost	1.006.468	693.751	997.188	-303.437
Garstelanden Oost	102.924	20.342	22.847	-2.505
Restkavels bedrijven	497.050	107.269	105.785	1.484
	5.778.401	2.045.552	2.267.712	-222.932

Toelichting

De gestegen kosten hangen samen met de aanpassing van de van percentages toegerekende loonkosten aan het grondbedrijf> Deze percentages worden elk jaar door het college vast gesteld.

- 20% (was 15%) van kosten bouw- en woonrijp maken voor voorbereiding en directie

- 15% (was 15%) van totale kosten voor cluster grondzaken

- 7,5% (was 5%) van de totale kosten voor overige werkzaamheden van overige afdelingen.

Het financieel nadelig effect van deze procentuele verhoging is dat jaarlijks ca € 100.000 de komende 6 jaar extra kosten worden toegerekend aan het grondbedrijf. Mede door de toerekening van deze externe kosten wordt in 2019 circa € 530.000 aan personeelskosten aan het grondbedrijf toegerekend. In 2020 stijgt dit tot bijna € 600.000,-.

In 2019 was voor het Kruidenwijk een winst begroot van € 365.000. De werkelijke berekende winst kwam uit op € 105.000. In de exploitatie van het Centrum Vroomshoop zat ook een hogere winst begroot (€82.000) dan gerealiseerd (€ 18.000).

Bovenstaande ramingen zijn gebaseerd op de actualisatie van 2018. Het perspectief was toen anders en kon nog geen rekening gehouden worden met de daarna optredende problematiek rond de PAS en PFAS, waardoor de verkopen achter bleven

Door vertraging in de exploitatie Smithoek is ook een geraamde winst van € 112.000 niet gerealiseerd (eveneens bestemmingsplanproblematiek)

Storting voorziening

Een aantal complexen sluit met een negatief resultaat. Hiervoor dient een voorziening gevormd te worden. Onderstaand wordt inzicht gegeven in de dotatie en de hoogte van de voorziening. (zie onderstaande tabel)

Zuidmaten Oost wordt geplaagd door tegenvallers bij de vaststelling van het bestemmingsplan. Hierdoor kan er later verkocht worden.

Door een andere ontsluiting van Garstelanden Oost kon een aanzienlijke besparing op de kosten van de infrastructuur gerealiseerd worden. Hierdoor komt het plan uit de rode cijfers.

Oosterweilanden loopt achter met de verkopen waardoor de rentelasten doorrekenen in de exploitatie. Momenteel is een groot deel van de 1e fase onder optie en bij doorgaan van de verkopen zou dit mogelijk weer goedge maakt kunnen worden.

Voorziening verliezen grondbedrijf

	Stand 1-1-'19	berekende verliezen actualisatie	dotatie
Kruidenwijk 3			
Zuidmaten Oost	72.747	395.269	322.522
Poorthuis	487.531	493.663	6.132
Garstelanden IV	41.444	0	-41.444
Oosterweilanden	153.760	63.402	-90.358
	<hr/>	<hr/>	<hr/>
	755.482	952.334	196.852

NIEG Gronden

De Niet In Exploitatie Genomen Gronden zijn conform de BBV-voorschriften getaxeerd tegen de marktwaarde. Een aantal percelen bleek een te hoge boekwaarde te hebben en zijn afgeboekt. Dit zijn de volgende percelen:

Perceeltje in Vriezenveen noord	€ 13.590,=
Perceel aan de Hoekweg Vroomshoop	€ 88.924,=
Gronden in Kroezenhoek te Den Ham	€ 60.090,=
Totaal	€ 162.604,=

In bezit zijn de volgende NIEG gronden

Omschrijving	m2	boekwaarde	Taxatie
Oosterweilanden (incl. zonnepark)	217.335	1.590.892	4.888.000
Hazenpad (bos/veen)	44.760	0	44.000
Leidijk (incl. uitbreiding 2e fase Garstelanden)	41.503	232.143	587.000
Twistveenweg	16.475	0	90.000
Haarweg	25.360	129.846	173.000
Hoekweg (na afboeking)	17.365	77.000	77.000
Kroezenhoek (na afboeking)	11.009	50.000	50.000
Marleseweg/Rohorst	70.145	314.327	395.000
Perceel Almeloseweg bij brandweerkazerne	1.735	124.923	124.923*

Totaal	445.687	2.519.131	6.428.923
--------	---------	-----------	-----------

*Ten tijde van de taxatie was dit perceel nog niet in bezit en is aangekocht voor € 124.923,=. Dit is ook aangehouden als taxatiewaarde.

Voortgang uitvoering grondbeleid

Bedrijfsverplaatsingen

Op de Poorthuislocatie zijn, op één na, alle kavels verkocht. De kavel is onder optie.

Almeloseweg Oost

Er is nog 3,1 ha beschikbaar. Op 2500 m2 na is alles in optie gegeven.

Oosterweilanden

Dit plan is in ontwikkeling genomen en de eerste fase van het bedrijventerrein is bouwrijp. Er is grote belangstelling en het overgrote deel is in optie

Kruidenwijk

Met het verlagen van de grondprijzen per m2 is het aantal geïnteresseerden toegenomen en breiden de bouwactiviteiten zich uit. Er is slechts nog een aantal kavels vrij voor verkoop.

Garstelanden IV

Voor een verdere uitbreiding van Garstelanden is het voorontwerp bestemmingsplan ter inzage gelegd. Er is op dit moment nog circa 0,5 ha aan bedrijfsgrond om uit te geven. Hiervan is circa 0,2 ha in optie gegeven. Als gevolg van de PAS problematiek heeft het project vertraging opgelopen.

Centrumvisie Vroomshoop

De koopovereenkomst is getekend voor de invulling van het MCC gebied met een appartementengebouw met 15 appartementen. Van de 10 woningbouw kavels zijn er 2 verkocht en 8 in optie gegeven.

Vroomshoop Oost

De gemeente heeft hier geen bouw kavels. Met de volgende fase kan de VOF kavels woningbouw blijven aanbieden.

Zuidmaten Oost

Er resteert nog een drietal kavels voor vrijstaande woningen, waarvan er twee in optie zijn gegeven. De uitgifte van bouw kavels in de volgende woningbouw fase wordt voorbereid.

Smithoek

Voor locatie De Smithoek wordt een stedenbouwkundig plan opgesteld.

Kroezenhoek-West

De ontwikkelaar van dit gebied heeft een eerste fase met woon-werk locaties op de markt gebracht en heeft twee kavels verkocht.

Restkavels woningen

De gemeente heeft nog voor enkele voormalige projectgebieden bouwrijpe kavels te koop staan. Het gaat om 4 kavels die opgevangen zijn in dit complex.

Restkavels bedrijven

In dit complex zijn diverse bouwrijpe kavels opgenomen die nog uit voormalige, afgesloten projecten verkocht moeten worden. Het gaat om circa 1 ha. Hiervan is circa 0,3 in optie gegeven. Voor de overige grond is een verkoopovereenkomst opgesteld.

Verloop reserve grondbedrijf

Beginsaldo 01-01-2019	€ 1.000.000
Onttrekking gedeelte van resultaat grondbedrijf 2019	€ 869.893 -
Onttrekking bestuursbesluit best. Plan Almelose weg	€ 130.107 -
Eindsaldo 31-12-2019	€ 0

Parameters actualisatie

Parameters actualisatie

Voor de actualisatie van de exploitaties van de verschillende plannen zijn de volgende parameters aangehouden:

- De toe te rekenen rente 0,95%
- Discotorente 2%
- Stijgingspercentage van de kosten 3%
- Stijgingspercentage van de kosten voor eigen personeel 2,5%
- Stijgingspercentage van de verkoopprijzen 0%, na 3 jaar indexatie met 1%.
- Percentage onvoorzien voor bouw- en woonrijp maken :
 - Eerste verkennende berekening 20%
 - Bestekberekeningen 15%
 - Actualisatie lopende complexen 10%
- Percentage onvoorzien overige kosten:
 - 5% bij uitgegeven gronden tot 50%
 - 3% bij uitgegeven gronden van 51 tot 75%
 - 2% bij meer dan 75% uitgegeven grond
- Toerekening eigen personeel
 - 20% van kosten bouw- en woonrijp maken voor voorbereiding en directie
 - 15% van totale kosten voor cluster grondzaken
 - 7,5% van de totale kosten voor overige werkzaamheden van overige afdelingen
 - € 250 per geplande verkoop voor administratie en boekhouding
- Website, communicatie en reclame
 - € 10.000 bij start van het project
 - € 500 jaarlijks voor actualisatie.

Paragraaf Lokale heffingen

Paragraaf Lokale heffingen

De paragraaf Lokale Heffingen geeft inzicht in de diverse gemeentelijke belastingen en de consequenties voor de inwoners van Twenterand. Lokale heffingen hebben tot doel dat de gemeente door het verwerven van eigen middelen dekking vindt voor haar uitgaven in het kader van de uitvoering van de gemeentelijke taken. De invoering, wijziging of intrekking van lokale heffingen wordt door de gemeenteraad, via de vast te stellen verordening, gedaan. De belastingverordeningen 2019 werden in de raadsvergadering van 18 december 2018 vastgesteld.

De lokale heffingen bestaan uit de gemeentelijke belastingen, rechten en retributies. Deze vormen een belangrijke inkomstenbron voor de gemeente, welke vooral door de burgers dienen te worden opgebracht. Lokale belastingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. Ongebonden lokale heffingen (OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Voor het betalen van rechten en retributies verricht de gemeente diensten. De kosten van de gemeentelijke dienstverlening worden doorberekend in de tarieven. Het beleid is er op gericht deze kosten zoveel mogelijk te beperken en daar waar mogelijk rechtvaardiger te verdelen. Hierdoor wordt een evenwichtige lastenverdeling bereikt.

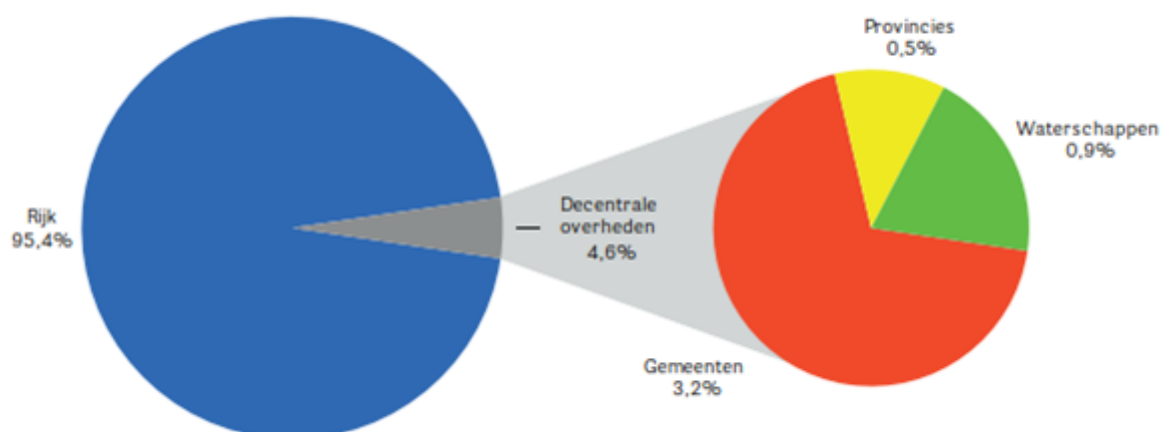
Volgens artikel 26 van het Besluit Begroting en Verantwoording dient de paragraaf een verantwoording te bevatten van hetgeen in de begroting is opgenomen en bevat aldus:

- a. de verantwoording van de geraamde inkomsten;
- b. het beleid ten aanzien van de lokale heffingen;
- c. een overzicht op hoofdlijnen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk wordt gemaakt hoe bij de heffingen, waar de geraamde baten de geraamde lasten niet mogen overtreffen, de inkomsten zich verhouden tot de lasten;
- d. een aanduiding van de lokale lastendruk;
- e. een beschrijving van het gevoerde kwijtscheldingsbeleid.

Hieronder worden in hoofdlijnen de belangrijkste ontwikkelingen benoemd op lokaal fiscaal gebied.

a. Overzicht gemeentelijke belastingopbrengsten

Van elke euro die huishoudens en bedrijven in Nederland aan belastingen en sociale premies betalen gaat in 2019 3,2% naar de gemeenten. De decentrale overheden nemen samen 4,6% voor hun rekening, de rijksoverheid 95,4%. Het aandeel van de gemeente Twenterand aan ontvangen belastingen en retributies bedraagt in dit geheel ruim 13,7 miljoen euro.

Grafiek: uit Coelo-atlas overzicht van de lokale lasten 2019

Belastingopbrengsten

	Raming 2019	Realisatie 2019
Afvalstoffenheffing	-2.092.571	-2.086.716
Grafrechten	-580.000	-669.742
Forensenbelasting	-5.000	-5.338
Hondenbelasting	0	2.406
Leges omgevingsvergunning	-669.500	-726.993
Leges	-150.730	-45.637
OZBE-niet woning	-1.362.205	-1.388.080
OZBE-woning	-4.300.285	-4.476.379
OZBG-niet woning	-895.010	-963.890
Rioolheffing	-3.297.762	-3.360.530
Toeristenbelasting	-45.000	-42.570
	-13.398.063	-13.763.469

Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

b. Beleid ten aanzien van de lokale heffingen

Beleidskaders

Het beleid betreffende de lokale heffingen is opgenomen in:

- de diverse belastingverordeningen en –regelingen;
- het coalitieakkoord 2018-2022;
- landelijke wet- en regelgeving.

Uitbreiding lokaal belastinggebied

Het vorige kabinet heeft in een brief d.d. 24 juni 2016, kenmerk 2017-0000356712, aan de Tweede Kamer bouwstenen gegeven voor een hervorming van het lokaal belastinggebied. Verschuiving van Rijks- naar gemeentebelastingen zou op de agenda van het het nieuw te vormen kabinet moeten staan. In het meest recente regeerakkoord (oktober 2017) is niets opgenomen over de uitbreiding van het lokaal belastinggebied. De staatsecretaris van Financiën heeft in antwoord op Kamervragen aangegeven dat verruiming van de mogelijkheden van gemeenten om belasting te heffen niet tot een van zijn vijf prioriteiten behoort.

Macronorm OZB

Hiermee wordt de grens bedoeld van de jaarlijkse stijging van de totale OZB-opbrengst voor alle gemeenten bij elkaar. Ter voorkoming van een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk is een macronorm ingesteld. Het schrappen van de limitering van de OZB mag niet leiden tot een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk. Op basis van de macronorm moet een onevenredige stijging van de collectieve lastendruk worden voorkomen en zo nodig gecorrigeerd. De macronorm is een landelijke norm en niet een norm voor individuele gemeenten. Met de areaalontwikkeling wordt dan ook niet op individuele basis rekening gehouden. Deze wordt landelijk benaderd en wel doordat de economische groei wordt meegenomen in de macronorm. De macronorm voor het jaar 2019 was 4%. Vanaf volgend jaar wordt een benchmark woonlasten ingevoerd om jaarlijks de ontwikkeling van de lokale lasten inzichtelijker te maken. Daarmee komt een einde aan het monitoren met de macronorm onroerende zaakbelasting (ozb).

Lokale heffingen

c. Lokale heffingen

Lokale heffingen worden onderscheiden in heffingen waarvan de besteding gebonden dan wel ongebonden is. De paragraaf lokale heffingen heeft betrekking op beide. Ongebonden lokale heffingen (zoals OZB en hondenbelasting) worden tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend, omdat zij niet aan een inhoudelijk begrotingsprogramma zijn gerelateerd. De besteding is niet gebonden aan een bepaalde taak. Gebonden heffingen, zoals de afvalstoffen- en rioolheffing, worden verantwoord op het betreffende programma en worden niet tot de algemene dekkingsmiddelen gerekend.

Overzicht (on)gebonden belastingen

Ongebonden belastingen	Gebonden belastingen
Onroerende-zaakbelastingen	Afvalstoffenheffing
Forensenbelasting	Leges en Rechten
Toeristenbelasting	Rioolheffing

Kostendekking

Kostendekking

Met ingang van 2017 moet door gewijzigde regelgeving (Besluit Begroting en Verantwoording) meer inzicht gegeven worden in de kostendekkendheid van heffingen. Bij de toepasselijke heffingen zijn de lasten-batenoverzichten en specifieke beleidsuitgangspunten vermeld. Naast de lasten die direct uit de taakvelden zijn af te leiden, mogen ook overheadkosten en BTW worden toegerekend. De BTW is berekend als opslag over de 'derdenkosten'. De afschrijvingslasten zijn ontstaan uit investeringen waarbij deels sprake is van derdenkosten. De BTW daarover is ook meegenomen.

Mate van kostendekking van de gebonden belastingen

De gebonden heffingen mogen maximaal kostendekkend zijn. Dit wordt op begrotingsbasis bepaald.

In werkelijkheid waren de lasten en baten per heffing:

Overzicht afval

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen								
Afvalstoffenheffing	Lasten taakveld	Overhead (0.4)	BTW	Totale lasten	Heffing	Overige baten (0.8)	Totale baten	Kosten dekkendheid
7.3 Afval	2.039.362	400.000		2.439.362	2.086.716	-847.178	2.933.894	102,65%
6.3 Inkomensregelingen	75.871		418.661	494.532				-2,65%
Totaal	2.115.233	400.000	418.661	2.933.894	2.086.716	-847.178	2.933.894	100,00%

Overzicht riool

Overzicht van de taakvelden die geheel of deels in de heffing worden meegenomen								
Rioolheffing	Lasten taakveld	Overhead (0.4)	BTW	Totale lasten	Heffing	Overige baten (0.8)	Totale baten	Kosten dekkendheid
7.2 Riolerig	2.445.447	545.000		2.990.447	3.360.530	-31.573	3.392.103	106,40%
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	54.495		11.444	65.939				-2,07%
6.3 Inkomensregelingen	123.363	14.595		137.958				-4,33%
Totaal	2.623.305	559.595	209.092	3.391.992	3.360.530	-31.573	3.392.103	100,00%

Woonlastenontwikkeling

d. Woonlastenontwikkeling

Onder woonlasten verstaan we: onroerendezaakbelastingen, afvalstoffen- en rioolheffing. Het zijn belastingen en tarieven waarmee ieder huishouden in een gemeente jaarlijks te maken krijgt.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (Coelo) publiceert jaarlijks de Atlas van lokale lasten. Men vergelijkt daarin per gemeente de woonlasten van een woning met een voor die gemeente gemiddelde waarde. Onderstaand overzicht geeft de hoogte van de woonlasten in Twenterand voor een gemiddeld meerpersoonshuishouden in 2017, 2018 en 2019 weer. Er wordt uitgegaan van een meerpersoonshuishouden bij een woning met een gemiddelde woningwaarde in 2019 van afgerond € 200.000.

Woonlastenontwikkeling in Twenterand

Woonlastenontwikkeling	2017	2018	2019
OZB Eigenaar	269,76	270,78	338,56
afvalstoffenheffing (meerpersoons)	235,51	175,75	165,83
Rioolheffing	245,16	250,08	240,12
Totale woonlasten	750,43	696,61	744,51

Woonlastenontwikkeling

De gemeentelijke woonlasten voor een eigenaar/bewoner van een woning stegen in 2019 met 6,9%. Voor een huurder van een woning stegen deze met 4,7%, omdat deze geen onroerendezaakbelasting betalen.

In onderstaand overzicht uit de publicatie over 2019 worden de lokale lasten van de Twentse gemeenten met elkaar vergeleken.

* de woonlasten in Twenterand behoren tot de laagste in de regio.

	bruto woonlasten eigenaar-gebruiker woning				stijging in % tov 2018	
	éénpersoonshuishouden		meerpersoonshuishouden		1-pers	meerpers
	2018	2019	2018	2019		
Almelo	781	808	781	808	3,5	3,5
Borne	744	769	744	769	3,4	3,4
Dinkelland	746	744	774	769	-0,2	-0,7
Enschede	747	773	787	808	3,6	2,7
Haaksbergen	769	778	820	829	1,1	1
Hellendoorn	683	718	797	836	5,1	4,9
Hengelo	714	743	787	817	4	3,8
Hof van Twente	748	746	790	778	-0,3	-1,5
Losser	775	792	806	817	2,2	1,3
Oldenzaal	638	637	668	662	-0,2	-0,9
Rijssen-Holten	566	579	602	620	2,2	2,9
Tubbergen	654	666	684	692	1,7	1,1
Twenterand	657	710	697	745	8,2	6,9
Wierden	620	626	764	763	1	-0,1
Overijssel	688	708	755	743	2,9	-1,6
Nederland	654	672	721	740	2,8	2,6

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtscheldingsbeleid

Elke gemeente moet bij het vaststellen van kwijtschelding landelijke regels toepassen. Binnen deze mogelijkheden zijn de volgende eigen beleidskeuzes gemaakt:

- Voor de ozb, riool- en voor de afvalstoffenheffing (variabel deel gedeeltelijk) is kwijtschelding mogelijk, waardoor minima geen woonlasten betalen;
- Bij de invordering van de volgende belastingen en rechten wordt geen kwijtschelding verleend: begraafrechten, forensenbelasting, hondenbelasting, leges, rioolheffing voor het aantal kubieke meters water vanaf 500 m³, afvalstoffenheffing voor wat betreft extra containers en toeristenbelasting. In 2019 is in totaal voor een bedrag van ruim € 199.000 verleend aan kwijtscheldingen.